

Pri premagovanju denarnih težav več posluha za posebnosti pedagoškega dela

Zbor skupnosti šolskih centrov za blagovni promet

V zadnjem času neprestano srečavamo v dnevnem tisku poročila o iskanju sredstev za šolstvo, o težkih položajih, v katerih so se znašli nekateri skladi za šolstvo, o obupnih vprašanih prosvetnih delavcev, kdo je pravzaprav v občinskem merilu osebno odgovoren za neurejene osebnostne in materialne dohodke nekaterih šol (predsednik občinske skupščine vendar, ki ima najboljši odgovoren položaj v občini in največ vploda v finančno zmogljivosti in plane svoje občine), o iskanju notranjih rezerv, o statusu vajencev, o marsikom, pač marsikom. Prosvetni delavci prebiramo zavzeto te stvari, ker pač stremimo za tem, da bi se našla sredstva, da bi dosegli s primernimi denarnimi sredstvi čimboljše vzgojno-izobraževalne uspehe, in ker se zavedamo, da predstavljajo šolstvo velik izdelek in da vsekakor ni lahko najti najprimernejšega ključa pri delitvi narodnega in osebnega dohodka v prid celokupnemu razvoju in posebno še šolstvu. Nedvomno so koristna in nujna temeljito družbeno prizadevanja, ki naj podprejo tako občutljivi živček družbenega življenja in napredka, a vendar... Hoče-noče — vsiljujejo se nam ob vsakodnevem prebiranju pesimističnih in optimističnih poročil nekateri pomisleki:

Alli je resnično predvsem šolstvo tisti narodni izdelek, ki ga ni moč drugače urediti, kot da vodimo celo družbene in politične bitke pri zbiranju sredstev za šolo?

Alli je resnično potrebno na področju šolstva neprestano iskati razmerja med občinskimi, republiški, tovarniškimi, osebnimi in v nem še kakšnimi viri, da se la sredstva stečejo v šolske sklade?

In ali je v resnici potrebno, da se okoli zbiranja sredstev za šolstvo angažirajo tolike družbeno-politične sile in se vodi okoli tega tolike razprav, zanimivih za dolge stolpce dnevnega tiska?

Naročnikom in bralcem

Z ukrepi gospodarske reforme je nastal — podobno kot pri vseh drugih naših časopisih — tudi pri našem listu položaj, ko moramo poiskati vse »notranje rezerve«, se pravi, da bomo morali poslovati kolikor mogoče bolj po ekonomski logiki. Ker so nam močno skrajšane dotacije, bomo morali pač poiskati vse tiste možnosti, ki so nam še preostale, da bomo kolikor se da sami krili izdatke za redno izhajanje lista. To pri časopisih ni lahka stvar. Tiskarski in drugi stroški so v stalnem porastu, naročnina za naš list pa je že dve leti nespremenjena — tudi letošnji pomlad, ko so se vsi časopisi podražili, smo mi ostali pri stari ceni.

Teh vrstic ne pišemo zato, ker bi hoteli naše naročnike opozoriti na podražitev lista; do konca letošnjega leta ne nameravamo spreminjati naročnine! Zavedamo se, kako je z dohodki prosvetnih delavcev, da si s težavo odrgujejo izdatke za revije in liste, zato ne bi hoteli zdaj še mi posebej obremenjevati njihovega žepa.

Pač pa bi radi spregovorili dobro besedo našim naročnikom v tem smislu, da bi nam pomagali pri naših naporih za nadaljnje nemoteno izhajanje našega glasila. Ne bi radi, da bi list s štirinajstletno tradicijo (in nemara še starejšo, če upoštevamo učiteljskega tovariša, predhodnika današnjega Prosvetnega delavca) prenehal izhajati zaradi trenutnih težav materialnega značaja. Uredništvo in uprava lista sta s svojimi stroški omejena na najnujnejše, prav tako pa prosimo učitelje in profesorje, da nam ostanejo zvesti naročniki še naprej in v redu poravnavaajo naročnino, ki — po našem mnenju — ni previsoka. S tem bodo svojem skupnemu glasilu največ pomagali.

Z dopisi iz svoje prakse, o prizadevanju za sodobnejši pouk in vzgojo, o vaših naporih za uveljavljanje naprednih težav v šolstvu v okviru komunice in v naši družbi sploh, pa nam bogatite vsebinsko lista in prispevajte svoje, da bo Prosvetni delavec še bolj branja vredni!

In še — ne nazadnje — komu koristi vsa ta velika akcija. V končni fazi se sredstva morajo najti in zbrati in — kar je zopet zanimivo — sredstva se najdejo in izplačajo. Potem pa — čemu?

Ob vsem tem se prosvetni delavec vsekakor ne more znebiti vtisa, kot da je prepuščen neki stihiji, neki samovoljni odgovornih družbenih ljudi, ki lahko zberejo ali pa počasneje zbirajo, kar — in to lahko marsikje slišimo — ustvarja pri ljudeh še nepotreben občutek: da naj učitelj z malho pobira svoje zaslužene denarje ali pa se odpravlja — kot nekoč, ko je bil učitelj še mežnar — od hiše do hiše in nabira biro.

Ne bi se ob vsem tem želeli spuščati na druga družbena področja, vendar mi ne bo potrebno naresti dokazov, da bi se izognili natočevanju ali celovskemu boleznim, da to iskanje sredstev ne velja za vse poklice in za vse družbene dejavnosti. Naj mi sodniki ne zamerijo, če sem spomnil na njih: ali smo že pri zbiranju sredstev za sodnike porabili toliko časopisnega papirja kot za prosveto? Odgovor je jasen: ne! To nas še bolj utrjuje v prepričanju, da se bi tudi za prosvetne delavce lahko izognili precej glasni kampanji. Ta ne več ugleda niti državnim upravi (oziroma vsem tistim, ki so za to odgovorni) niti prosvetnim delavcem, najmanj pa koristi normalnemu razvoju šolstva. To posrednje bomo poskušali potrditi z znanji, a vendar mnogokdaj pozabljeni dejstvi.

Solsko delo zahteva trdnost
Kdorkoli se je ukvarjal s šolstvom, mislim s šolskimi sistemi in organizacijo vzgojno-izobraževalnega zavoda, vsakdo je lahko ugotovil, da je temeljni kamen za uspeh celotnega sistema in za posamezne člene tega sistema, če vlada — vsaj na zunaj — pri družbi, pri učiteljih in ne v zadnji meri pri učencih prepričanje, da je vse to, kar počnejo z naporom — študij je večji napor od vsakdanjega dela — smiselno, družbeno upravičeno, osebno odgovorno in trdno. Nič ni škodljivi večjega pri vzgojno-izobraževalnem delu kot občutek, da stvari niso dovolj proučene, dovolj preizkušene, dovolj zrele. Nočem s tem trditi, da šolski sistem in šole kot organizmi v večjem sklopu niso stalno podvrženi družbenim, znanstvenim in drugim spremembam, katerih je naš čas prebogal, a vse to zopet ne sme v toliki meri vplivati na normalno vsakdanje šolsko delo in na stalno reformo šolskega sistema, da bi družba, učno osebje in predvsem pa dijaki izgubljali trdno prepričanje, da njihovo delo ni dovolj osmisleno, dovolj sodobno, dovolj družbeno upravičeno, dovolj perspektivno.

Sedaj pa vzemimo naš položaj:

Glede na trdnost šolskega sistema in šol samih bi imel mnogo pripomb. Nismo še do konca utrdili nujnega in obsežnega reformnega procesa, že prebiramo zamisli, ki ne rastejo organsko iz sedanje obstoječega sistema in novega, boljšega, družbeno bolj upravičenega, temveč ki prelamljajo z dosedanjim še nedokončanim, še ne dovolj utrjenim in preizkušenim, kar ima nedvomno negativne posledice: premalo intenzivno se ukvarjamo s tem, kar je, in preveč mislimo na tisto, kar bo jutri in kar bo jutri nedvomno prišlo. Mislim pri tem na mnoge zamisli o poklicnih šolah, ki se jih je pred časom loteval republiški svet za strokovno izobraževanje, potem pa so stvari neke obvisle, da se danes na mnogih šolah — zlasti zaradi denarnih težav — sprašujejo, ali je takšna šola sploh potrebna.

Potrebno je iti v globino, ne ostajati na površini

Če bomo kot družba in kot prosvetni kolektivi porabili preveč svojih sil, saj se to vendar dragocene in niso neizčrpen vir, le pri reševanju trenutnih denarnih težav in bomo poskušali najti rešitve skozi dinar, tako se danes mnogokrat izražamo, potem je povsem jasno, da bo to imelo za posledico, da bomo ostali pri površini, pri slabem pedagoškem delu, a bomo, vsaj nevarnost je, pri tem porabili več sredstev, kakor če bi zastavili drugače: najprej s premislekom, preizkusom, potem z omasovitvijo, s široko propagando in z varčevanjem.

Morda je v resnici najprimernejše, da stvari ilustriramo iz vsakdanje prakse. Ze pred leti se je ob uvajanju gimnazijske reforme porodila nujna in koristna misel, da je potrebno dati bodoči inteligenci več tehnične znanja, več smisla za tehnično mišljenje, več tehnične konkretne. Tudi v tem smo videli ozdravitve te stare vzgojno-izobraževalne ustanove, ki je nikakor nismo mogli prav stlačiti v kalupe reformnih načel. Velik del javnosti in prosvetnih delavcev je to misel pozdravila, pri realizaciji smo šli preveč na široko in premalo v globino. Tehnično znanje smo pojmovali kot obrt, kot nekaj konkretnega, kar se kaže v tehničnem izvajanju posameznih, predvsem praktičnih nalog, a nismo se dovolj osvestili, da mora postati tehnična vzgoja na višji oziroma srednji stopnji praktično — tehnična aplikacija zakonitosti, s katerimi se učence srečuje pri ostalih prirodno-matematičnih vedah. Videli smo možnosti široke izvedbe teh nalog in smo menili, da je potrebno imeti od kemičnih, strojnih, elektro do mizarskih delavnic na šoli in da je ročno delo vir in skorajda osnovna oblika osvajanja tehnične znanja. Porabili smo precejšnja sredstva za opremo teh delavnic. In kaj je danes? Ostalo je mnogo, mnogo koristnega, a poglobljeno pojmovanje tehnične vzgoje na srednji stopnji je vneslo toliko novih spoznanj, da se pravzaprav lahko opraviha tehnična vzgoja tudi v razredih, tudi v fizikalnih praktikumih, tudi v kemijskem in biološkem laboratoriju itd... Spoznali smo, da z oblikami teh-

nične vzgoje na tej stopnji mnogokje prehitavamo ostali pouk prirodno-matematičnih ved in da so odnosi, ki tu nastajajo znotraj samega učno-vzgojnega procesa mnogo globlji, da zahtevajo tudi druge, višje oblike dela, pri čemer pa mnoge šole — zlasti manjše — ne bodo v celoti upobile vseh kapacitet delavnic, v kolikor jih imajo, ker se vsebina poglablja. S tem pa seve dražimo vzgojno-izobraževalni proces, plitvimo določena spoznanja pri učencih, ki ob preveč obrtniških ali primitivnih oblikah dela v delavnicah dobivajo napačne predstave o tehniki, o tehničnem mišljenju, o proizvodnem procesu, o napredovanju tega procesa in p... S tem tudi dijaki izgubljajo jasno perspektivo, kar lahko slabi celotni družbeni razvoj ali ga vsaj dovolj ne vzpodbuja, ker ostaja na površini in prilepljen k celotni zamisli šole.

Iskanje notranjih rezerv v šolstvu

Zdi se mi, da smo že na dosedanjem primeru pokazali, da je potrebno iskati notranje rezerve v šolstvu tam, kjer te dejansko so, ne pa pri nekaterih zunanjih, obrtnih stvarih, ki so sicer tudi finančno koristne, vendar zavajajo prej na stranpoti, ustvarjajo občutek, da se ne dela pri tem dovolj strokovno in da je šolstvo kot celota in kot posamezna enota prepuščeno nekemu primitivizmu, ki ne prispeva k napredku. Kadar iščemo notranje rezerve — in to je nedvomno naša naloga, da s tem podpremo sedanja skupna družbena prizadevanja — potem je potrebno, da (Nadaljevanje na 2. strani)

Kvaliteta pedagoškega dela — naša rezerva

24. seja prosvetno kulturnega zbora skupščine SR Slovenije, ki je bila 15. septembra letos, je imela med drugim na dnevnem delu razpravo o vprašanih prosvete in kulture ter znanosti v zvezi s spremembami v gospodarstvu.

Uvodno besedo k tej problematiki je imel podpredsednik Izvršnega sveta Beno Zupančič, ki je precej izčrpno analiziral stanje našega šolstva in njegove naloge v eri gospodarske reforme; vse od osnovnih šol pa do visokega šolstva bo potrebno racionalneje ukrepati, zlasti pa dati večji poudarek kvaliteti pedagoškega dela, tako da bo večji odstotek otrok, ki uspešno končajo določeno šolo — v tem so naše velike »notranje rezerve«. Seveda pa so v zvezi s tem tudi primerni delovni pogoji: graditi bo treba naprejši ustrejni šolski prostor (tako, kot smo zapisali v letošnjem družbenem planu), zvišati bomo morali splošno in strokovno raven učiteljskega kadra ipd. Tov. Zupančič se je zavzel tudi za ureditev osebnih dohodkov prosvetnih delavcev: osebni dohodki v našem šolstvu so še vse preveč izravnani, še zmeraj so preveč odvisni od količine opravljenega

dela, premalo pa od kakovosti tega dela.

Govora je bilo tudi o intenzifikaciji študija na vseh naših šolah. Z modernjšimi metodami pouka bi pocenili šolanje, hkrati pa ga tudi izboljšali. O tem vprašanju — o intenzifikaciji študija — je podrobneje razpravljal poslanec Ivan Bertonec. Po njegovemu imamo v našem šolstvu in gospodarstvu predvsem dve pomembni rezervi: ena je že omejena intenzifikacija (izboljšanje pedagoških metod, s čimer bi lahko celo skrajšali šolanje na določeni stopnji, ne pa da govornimo o njegovem podaljšanju); druga rezerva pa bi bila v boljši organizaciji izobraževanja vodstvenega kadra v naših gospodarskih organizacijah. Sistem izobraževanja odraslih pri nas namreč še ni povsem ustrezen potrebam: izobraževanje odraslih je preveč parcialno, po posameznih izobraževalnih skupinah predmetov, kot na različnih seminarjih ipd., ne daje pa določenim vodilnim kadrom tistega znanja, ki ga le-ti na svojem delovnem mestu predvsem potrebujejo. Nasploh je izobraževanje odraslih v celotni Jugoslaviji zaostalo v razvoju, posledice nestrokovnosti pa so

vse prepogoste nesreče pri delu. (V SFRJ so baje izračunali, da nas nesreče pri delu oškodujejo vsako leto kar za sto milijard dinarjev.)

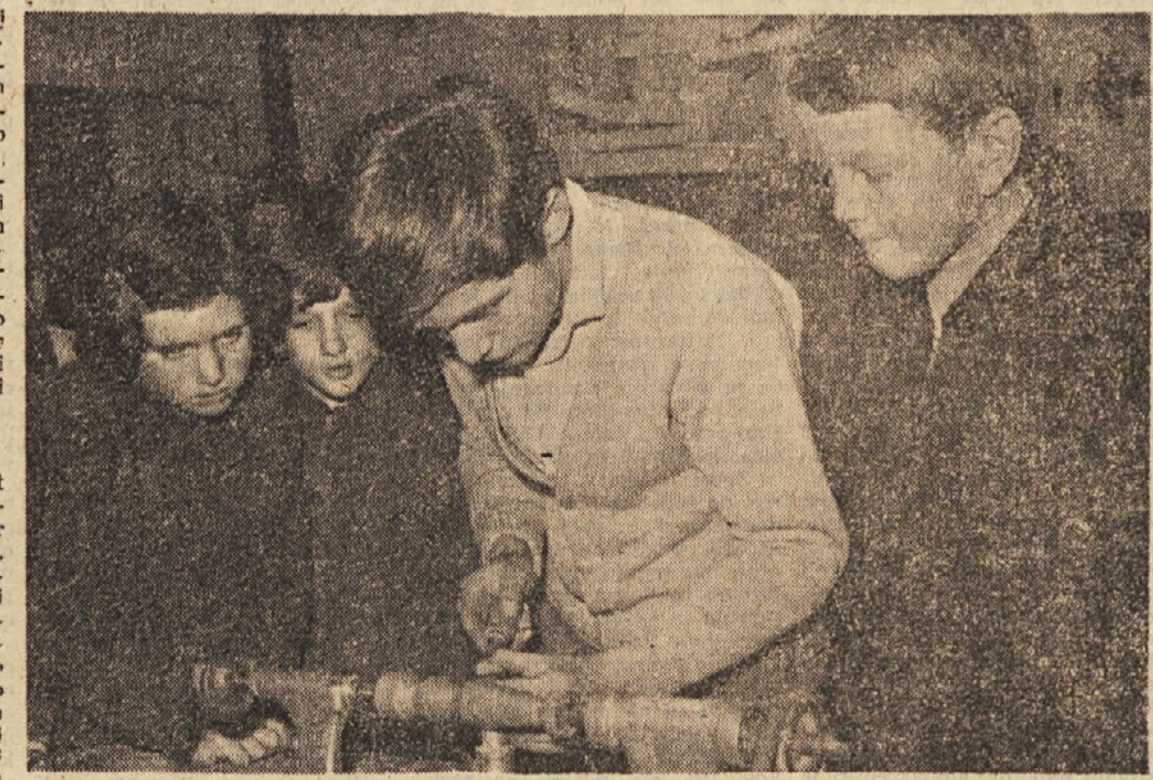
Poslanci so razpravljali tudi o vprašanjih visokega šolstva. Po izredni ekspanziji tega šolstva pri nas, je zdaj potrebno, da se poleg zunanjih uspešno lotimo tudi notranjih problemov, poleg materialnih tudi vsebinskih, pedagoških in znanstvenih. Določene bo treba opredeliti vprašanje ljubljanske univerze, njene funkcije v nacionalni kulturi, pa mreže visokošolskih zavodov, dvojnih oziroma enakovrednih programov na več šolah ipd. Ne dovolj sistematično smo se lotili vprašanja študentov, študijskega režima in družbene pomoči študentom. Delovne organizacije, občine in njihove štipendijske komisije si morajo prizadevati, da bo štipendiranje hitreje prilagojeno razmeram.

Glede izgradnje šolskega prostora je bilo poudarjeno (o tem je obširneje govoril namestnik sekretarja za kulturo in prosveto Boris Lipužič), da gospodarska reforma nima namena povzročiti zastoja v izgradnji šolskega prostora. Orientacijski investicijski

program našega šolstva, ki ga je s svojimi stališči utemeljila republiška skupščina lani, se bo izvajal najprej. Ena bistvenih težav teh stališč pa je — čimprej ustvariti take pogoje šolanja, ki bodo omogočili večini učencev, da uspešno končajo osnovno šolo. To pa terja vztrajno izgradnjo novega šolskega prostora. Lani je bilo po tem planu razen drugih šol zgrajenih tudi 17 novih osnovnošolskih poslopij. Republika je lani zagotovila z dolgoročnimi krediti pri teh zgradbah gospodarsko šibkejšim občinam 421 milijonov dinarjev investicijskih sredstev. Letos je zagotovljen v republiškem proračunu (že po rebalansu) 1.800 milijonov dinarjev za dolgoročno kreditiranje nadaljnje izgradnje osnovnih šol. Tako nam bo omogoče v letošnjem in prihodnjem letu usposobiti za pouk okoli 30 novih oz. moderniziranih osnovnih šol v skupni vrednosti 6,5 milijard din.

Ob nujnem omejevanju proračunske potrošnje bržkone ne bo mogoče zagotoviti štednje na račun učnih programov v osnovnih in srednjih šolah ter tako organizacijo vzgojno izobraževalnega dela, ki bi bila v nasprotju z dogmanji in v praksi preizkušeni pedagoškimi motivi. Hkrati pa je le treba poudariti, da v šolah določene rezerve nedvomno so. Predvsem je treba dosledno spoštovati že ustaljene obvezne pedagoške normative. Na marsikateri šoli dejansko ne uredničujemo 210 dni efektivnega pouka, ker npr. posamezne dneve pouka porabijo v celoti za prireditve ali proslave; ker ponekod v začetku šolskega leta nimajo pravočasno izdelanega učnika; ker izkoriščajo šolske športne dneve za obisk kino predstav in v druge namene; ker v celoti odpadejo šolski dnevi zaradi učiteljskih in drugih konferenc ter izletov; ker v ključnih razredih srednjih šol končajo s poukom že okoli 1. maja itd. Neredki so tudi primeri, da se šolska ura ne začne točno ob določenem času. Vsi navedeni in drugi razlogi vplivajo na to, da v posameznih šolah ne utegnemo predelati in utrditi učne snovi ter dovolj skrbno preveriti znanje učencev.

Ce je kaj, kar od nas reforma terja, tako je dejal v zaključni besedi predsednik PKZ skupščine Ivo Tavčar, potem je to, da začnemo nekatera vprašanja zares urejati. Saj so nam znani vsi ti problemi, toda — ali doslej ni bilo poguma, ali odločnosti, ali pa mogoče tudi dovolj odgovornosti, da bi se vse sile, ki so sposobne urediti določena vprašanja, združile in nekaj naredile.

Tehnično znanje pojmuje dostikrat kot obrt, kot nekaj konkretnega, kar se kaže v tehničnem izvajanju posameznih, predvsem praktičnih nalog, a nismo se dovolj osvestili, da mora postati tehnična vzgoja na višji oziroma srednji stopnji praktično-tehnična aplikacija zakonitosti, s katerimi se učence srečuje pri ostalih prirodno-matematičnih vedah... (Iz našega današnjega uvodnika)

MNENJE ZA RAZPRAVO

PREHITEVANJE MOŽNOSTI

V zadnjem času je bilo v revijalnem in tudi dnevnem časopisu več misli in razprav o reformi drugostopenjskega šolstva. Prav gotovo je, da mora biti skrb za nenahno izboljšanje učnega procesa vedno aktualna. Vendar: možnosti ne smemo prehitevati in tako graditi ponovne reforme na nečem, kar v praksi še ni dovolj preizkušeno.

Menim, da je za določeno reformo in predvsem za ugotovitev rezultatov te reforme potreben določen čas, ki bo pokazal, ali je proces uspel ali ne, kjer so njegove dobre in kje slabe strani. To velja še posebej za reformo učnovzgojnega procesa. Rezultati se namreč ne vidijo tedaj, ko je reforma mimo, temveč se pokažejo šele, ko naj bi ena ali dve generaciji preizkusili rezultate tega učnovzgojnega procesa v vsakdanjem življenju. Šele tedaj bo mogoče videti, ali je bilo dosegeno tisto, s čimer smo opravičevali reformni proces.

Pred nekaj leti je šla prva generacija skozi reformirani učno vzgojni proces osnovnošolskega izobraževanja. Na gimnazijah je letos v reformi zadnji letnik, kljub temu pa se že ponovno na široko razpravlja o novi reformi osnovne šole ter popolnem reformiranju celotnega drugostopenjskega izobraževanja.

Nedvomno je reforma tako v osnovni šoli kot v gimnaziji pokazala določene dobre in tudi slabe strani, prav gotovo pa je, da na osnovni rezultati ter reforme še ni napravljena potrebna in dovolj pretehtana analiza dosedanjega izobraževanja, na osnovi katere bi upravičeno in z zadostnimi jamstvi — za nekaj boljšega — zahtevali ponovno nekaj novega.

Nisem pesimist, kadar gre za vprašanje česa novega, vendar to le tedaj, kadar ima to zadostno zagotovilo, da bo mogoče realizirati. Kar pa zadeva nakazano reformo drugostopenjskega izobraževanja, menim, da je zadnje še veliko preslag, da želimo prehitevati sami sebe in potrebne možnosti — predvsem za splošnoizobraževalni (osnovnošolski) proces. Gotovo je, da je danes že prezgodaj govoriti o nekakšni desetletni obvezni šolski izobrazbi, ko niti osemletnega obveznega izobraževanja ne moremo v celoti izpeljati. Naj bom konkretni: vemo, da v Sloveniji komaj polovico otrok uspešno konča obvezno osemletno šolanje (pod »uspešno« mislim tiste, ki končajo šolo v osmih letih brez vseh mogočih popravilnih izpitov). V več kot osmih letih jih res konča še določeni odstotek, vendar v celoti dosti več kot 60 odstotkov vseh otrok še vedno ne konča obveznega osemletnega šolanja. Mnogi končajo v sedmem, šestem in celo petem razredu. (Če sem pravilno informiran, celo nepismenost v Sloveniji ponovno narašča.) Daleč smo še od tistega, kar predvideva perspektivni razvoj šolstva na Slovenskem, ko naj bi okrog 80 odstotkov vseh otrok uspešno končalo osemletno obvezno šolanje. Če pomislimo sedaj, da bi obvezno šolanje podaljšali na deset let, se gotovo lahko vprašamo, ali bo ob takšnih materialnih pogojih sploh končala polovica otrok obvezno šolanje.

Gotovo je, da je vzrok za nizke rezultate splošno izobraževalnega šolstva njegova materialna osnova, ki ne more zagotoviti vseh zadostnih pogojev in s tem drugačne uspehe. Prepričan sem, da tedaj, ko bomo lahko uresničili celodnevno varstvo v šoli, ne bomo več govorili o slabi polovici, temveč o večini otrok, ki uspešno končajo osnovno šolo. Takšna organizacija šolstva, ki je šele en pogoj za uspešno delo, pa zahteva povsem drugačno osnovo od sedanje. Takšno osnovo bo nekoč le treba ustvariti, ker v nasprotnem primeru verjetno ne bomo mogli govoriti o uspešnem: in drugim narodom enakovrednem šolstvu.

Prav šibka materialna osnova je največja in v sedanjih pogojih skoraj nepremagljiva ovira za

uspeh zamišljene reforme drugostopenjskega izobraževanja. Predvidena reforma v sedanjih pogojih bi bila vsekakor precejšnje prehitevanje materialnih možnosti drugostopenjskega in učnovzgojnih sposobnosti splošnoizobraževalnega šolstva. Menim, da mora najprej v skladu s samo ustavo zagotoviti, da bo lahko večina otrok končala osnovnošolsko izobrazbo v sedanjih obliki; šele potem bomo lahko govorili in tudi uresničevali podaljševanje splošne šolske obveznosti in temu primerno tudi spreminjali druge oblike izobraževanja.

Dokler ne bo imela predvidena šolska reforma zadostne materialne osnove, je boljše, da se le-te ne lotevamo, ker bo ostala le delno izvedena in uspeh bo samo minimalen. Retorna v sedanjih pogojih (čeprav bi se je lotevali le postopoma), je najbrž precej tvegana; vemo pa, da je škodljivo eksperimentirati s šolstvom, razen če nismo povsem prepričani v popoln uspeh.

V. P.

Korčula — mednarodni forum filozofov

Korčula, slikovito, starinsko, še z obzidjem obdano mesto, pravi biser arhitekture, je bila letos že tretjič svojevrsna oaza — shajališče filozofov, ki so pod okriljem doma in po svetu afirmirane Korčulanske letne šole obravnavali vrsto zanimivih in zapletenih vprašanj filozofske problematike. Prvo leto je bila tema razpravljanih — Kultura in napredek, v letu 1964 — Smisel in perspektive socializma (centralna teza: Socializem in humanizem), letos pa so na simpoziju, ki se ga je udeležilo približno sto naših in tujih filozofov, sociologov in zgodovinarjev, od 16. do 28. avgusta obravnavali temo: Kaj je zgodovina? Na simpoziju, ki je bila mednarodna tribuna filozofske misli, so to zanimivo in zapleteno problematiko obravnavali z različnih vidikov in stališč. Naj omenim le nekaj domačih in tujih udeležencev, ki so s svojimi tehičnimi referati in živahno debato razgibali filozofske pogovore na najvišji ravni: Dr. Rudi Supek, dr. Vladimir Filipovič, dr. Danilo Pejovič — vsi iz Zagreba, dr. Marković in dr. Sto-

janović — iz Beograda, dr. Dušan Pirjevec iz Ljubljane; dr. Torda iz Budimpešte, dr. Kolakowski iz Varšave, dr. Heintel iz Dunaja, dr. Fink iz Freiburga. (Švica), dr. Wetter in dr. Ceroni iz Rima, dr. Birnbaum iz Oxforda, dr. Axelos iz Pariza, dr. Eichhorn iz zahodnega, dr. Hahn iz vzhodnega Berlina ter dr. Gorielli iz Bruxellesa.

Teme simpozija so se delile v tri skupine: Priroda in zgodovina, Kaznovanost in finalnost v zgodovini in Zgodovinske predpostavke socializma. Najzanimivejša in osnovna orientacija večine predavateljev je bila poudarjanje problema svobode in človekove odgovornosti v zgodovinskem gibanju. Vsi so se strinjali v tem, da je človek v bistvu »bitje svobode«, da je realizacija čedalje večje svobode glavni smisel zgodovinskega gibanja in da se svoboda kaže v uresničevanju osnovnih človekovih težej. Diskutantji pa so z različnih vidikov s področja sociologije in aksiologije (s stališča vrednotenja) ocenjevali in pojasnjevali razne ovire, ob katere zadeva človeštvo v zgodovinskem gibanju na dolgi in vijugasti poti uresničevanja osnovnih ciljev. V iskrenem spletu filozofskih misli je bilo slišati optimistična pa tudi precej pesimistična mnenja, opozarjajoč na nevarnosti, ki jim je človeštvo izpostavljeno. Zelo živahno diskusijo je sprožila tema o problemu kaznovanosti in finalnosti v zgodovini, ki se je osredotočila v jedrnat vprašanje: kaj je smisel zgodovine in ali ga je mogoče do kraja racionalno opredeliti? Smisel zgodovine se mora v zavesti človeštva nenehno uveljavljati, v odnosu do njega določamo obseg in humano vsebino naše dejavnosti v sedanjosti kakor tudi v perspektivi bodočnosti kot primarni dimenziji zgodovinskega časa.

V razpravljanih — kakšen je odnos med človekom in zgodovinskimi zakoni — so se pogovori kakor okrog osnovne osi gibali okrog problema: odnos med človekom kot ustvarjalcem zgodovine in zgodovinskimi zakoni, vzroki, pogoji — kratka — zgodovinskih determinizmov. Sledila je živahna polemika med zagovorniki te filozofske koncepcije in zastopniki indeterminizma.

Korčulanska letna šola je s svojim prizadevanjem veliko prispevala k razgibanju naše filozofske problematike, postala je pomembna in trajna priložnost v

Evropi za pospeševanje srečanj in znanstveno razpravljanje med znanstveniki Vzhoda in Zahoda, ki se ukvarjajo s proučevanjem marksizma. Ta mednarodna tribuna daje veliko pobudo razvijanju filozofske in sociološke misli in jasno pričča, da se je filozofija v naši socialistični družbi ureditvi živahno razmahnila v širokem, svobodnem poletu. Vsakoletni simpozij na Korčuli ima tudi velik praktičen pomen, saj kot zakladnica filozofskih misli daje priložnost znanstvenim delavcem vseh družbenih ved pa tudi predavateljem višjih in srednjih šol, da se seznanijo s tokovi sodobnega marksizma in da spoznanja, ki jih tu pridobijo, stvarjalno uporabijo na področju svoje poklicne dejavnosti.

V stalni, splošni humanizaciji naše socialistične družbe se vse bolj uveljavlja tudi filozofija kot sublimirana dejavnost na področju duha, ki nas plemeniti, bogati, povzdiguječ lepoto človeškega uma na piedestal najvišje vrednosti. Večno nemirna in vztrajna v svojem iskanju in razgabljanju kot svetel žarek raziskuje globok smisel posameznih pojavov in celovitosti sveta. Ta vidik Korčulanske filozofske šole je imel lep odziv, saj so se zbrali v tem čudovitem mestecu številni domači in inozemski filozofi in študentje znamenitih univerz, ki so bili vzhiceni nad lepoto slikovite Korčule. V sleherni uličici diha žlahtna lepota, vklesana v kamen veličastnih portalov, stopnišč in balustrad, kjer v senc veličastne katedrale dremajo stare palače s kamnitimi balkoni, s šiljastimi okni beneške gotike, kjer v soncu ščemeče belo ozidje in stolpi spominjajo na burno zgodovino in kulturni pomen tega mesteca. Udeleženci so si ogledali tudi tradicionalni ples-Moreško, kjer nastopajoči v rdečih in črnih, zlato-pretkanih zgodovinskih kostumih, z razgibano ritmiko ponazarjajo, boj in zmago nad Mavri. Veliko zmag je zapisanih na teh starih zdvih in kdor jim zna prisluniti, veliko zve, saj kamni govorijo, kot pravi izrek. Nekako simbolično se zdi, da je prav v tem znamenitem mestecu, zgrajenem na temeljih starodavne grške naselbine Korkyre melanie (črne zaradi borovih šum), ki je bila v dolgi, dolgi stoletjih branik svobode in kulture, ustanovljena filozofska šola — mednarodna tribuna svobode misli.

Gema Hafner

Ob novem zakonu o nagrajevanju vajencev

Zdaj bo vendar konec izgovorov zaradi določila 147. člena temeljnega zakona o delovnih razmerjih, ki da je — tako se glasno in vneto zagovarjale mnoge delovne organizacije — terjalo pretirano visoke in neustrezno zneske vajenskih nagrad. Moralo bo usahiti tudi zgrešeno iskanje tako imenovanih notranjih rezerv, kar naj bi bilo po mnenju nekaterih tudi izdatki za vajence, čeprav je jasno, da je to prepričanje nevarno, da je seštev nenačrtno kadrovske politike. Prosvetokulturni zbor republikanske skupščine je na seji, ki je bila 15. septembra, sprejel nov zakon o nagrajevanju vajencev. Le-ta temelji na stališču, da sta vzgoja in izobraževanje vajencev (skladno z zvezno resolucijo o izobraževanju strokovnih kadrov) sestavni del kadrovske politike. Torej je zdaj predvsem naloga delovnih organizacij, da s svojimi splošnimi akti uredijo nagrajevanje vajencev: določijo ne le višino teh nagrad, temveč tudi njihovo odvisnost od uspeha vajenca v šoli in pri praktičnem pouku v delovni organizaciji, pa tudi osnove in merila za ugotavljanje uspeha in višine nagrade.

Za vsak primer — da bi mogli preprečiti morebiten nepravilen odnos nekaterih delovnih organizacij do vajencev — daje zakon občinskim skupščinam možnost, da lahko le-te odločijo najmanjše zneske vajenskih nagrad. Drugo pa je — tako pravi novi zakon — da naj bodo te nagrade pri zasebnih obrtnikih na ravni vajenskih nagrad v družbenem sektorju obrti. Po tem zakonu lahko gospodarska organizacija, ki plačuje vajencu nagrado in stroške prehrane, delovne obleke ali internata, višjeje te izdatke v skupno vajensko nagrado.

Pripombam in opozorilo: nagrajevanje vajencev je pravzaprav le eno izmed vprašanj celotnega sistema izobraževanja strokovnih kadrov, za katerega enotnost mora skrbeti republika. To pomeni, da je ureditve nagrajevanja vajencev z novim zakonom le začasna, kajti velja jo le toliko časa, dokler ne bo z republikanskim predlogom uveden sistem izobraževanja strokovnih kadrov.

Ob tem epilogu, optimističnem za delovne organizacije in vajence, je prav, če ponovimo, zakaj je bilo treba na novo odzroma drugače urediti nagrajevanje vajencev. Letos se se v primerjavi z nastanim letom nenavadno zmanjšala številna mesta v strokovnih in izobraževalnih ustanovah, prav tako pa tudi učna mesta v gospodarskih organizacijah za vajence, medtem ko je na drugi strani takrat zapusilo osnovno šolo 23000 učencev več kot v zadnjem šolskem letu.

Okrog 1000 mladih ljudi je ostalo nerazporejenih. Problem pa se je še bolj zaostрил zaradi določbe 147. člena temeljnega zakona o delovnih razmerjih, po katerih so se minimalni zneski vajenskih nagrad precej povečali. V Sloveniji tako, da so morale delovne organizacije plačevati vajencu v prvem letu učerja 15000 din, v zadnjem letu pa 24.000 dinarjev.

Kakšne so bile posledice tega? Delovne organizacije so prenehale plačevati vajencem stroške v internatih, bilo pa je tudi precej takih, ki so začele iznenada odklanjati sprejem novih vajencev, čeprav so napolnile prilivne učna mesta. Delovne organizacije so zatejevale, da se morajo zaradi ukrepov gospodarske reforme odločiti za racionalno zaposlovanje... »Tehten vzrok, za odklanjanje vajencev naj bi bile tudi visoke nagrade, kar pa je v resnici le slab izgovor, saj ni bilo malo primerov, da so dale množice delovne organizacije vajencem (če ne vse v denarju, pa nekaj tudi v izplačilu za stroške prehrane itd.) vsaj toliko, če ne več, kot je terjalo določilo 147. člena temeljnega zakona o delovnih razmerjih! Razprava, posebej tista v zasedanju odbora PEZ za družnostensko šolstvo, je ob tem problemu morda prebrala še na nekaj — namreč, da ni kljub svilenosti, svalečnosti nagrade — ind. ki so deličinska stebra šolskega sistema, z materialni z bolj omejenimi, tako da bi imeli v okviru družnostenskega izobraževanja za vsa mladino, ki se ni, enoten navz.

Zakon o nagrajevanju vajencev je torej sprejet, ideal pa bomo že kmalu, ali bo njegov učinek tak, kakršnega si je zamislil sestavitelj — republikanski sekretariat za delo — pa tudi tisti, ki so ga sprejeli. M. K.

Korčula

Več posluha za posebnosti pedagoškega dela

(Nadaljevanje s 1. strani) Imamo jasno pred seboj razvoj šolstva in da ga upoštevamo kot rdečo nit, kateri moramo slediti. Naj ostanemo pri primerih: Lani so si mnogi šolski kolektivni prizadevali, da izdelajo višje oblike šolskega dela. To smo imenovali programiranje. Ti poizkusi programiranja pa so zavzeli predvsem tiste oblike, s katerimi smo poskušali pred družbo upravičiti denarna sredstva za izvedbo teh oblik. Nedvomno je to prva stopnica v procesu programiranja dela, ki pa ne more biti enkratno dejanje in ne more zajemati samo tistih oblik, ki se plačajo, temveč mora postati tista sodobna metoda šolske prakse, ki si podredi tudi vsebi učno-vzgojnega procesa. Programiranje je tisto, kar intenzivira pouk (v večji intenzivaciji pouka so šolske rezerve), kar vodi k individualizaciji pouka (ta mora biti ideal kljub trenutnim denarnim oviram), kar navaja učitelja in dijak, da samostojno delajo in kar predstavlja vsesplošno stimulacijo (ta seve, ne more biti zgolj materialna, zlasti se, če je skromna, preskromna). Nedvomno je potrebno, da šolstvo in šola ohranijo trdnost sistema, trdnost dela, a programiranje je tista oblika, ki sprošča iniciativnost, tudi žlahtno improvizacijo, veča ustvarjalnost in spravlja stalno, dnevno v zavest osnovne učno-vzgojne naloge. Pri tem seveda nečemo reči, da bo programiranje opravilo vse šolsko delo, saj so že mnogi drugi pogoj za uspešnost tega dela, pač je programiranje nedvomno osnova, ki je strokovno dovolj upravičena in konkretna, da lahko postane skupna govorica družbe in šole. In tako pot smo že ubrali! Ko trenutno prebiramo v dnevnem časopisu članke o zbiranju sredstev za šolstvo, nedvomno pogrešamo misel, da bi programiranje ostalo osnova skupnih naporov, ampak čužiti je celo poizkuse, da se določijo sredstva šolam čim bolj admini-

strativno (recimo po veljavni predmetnikih brez upoštevanje oblik, ki bi jih šola našla kot del svojega upravičenega programa) in da smo recimo še vedno priča, da morajo mnogi učitelji narediti podrobne učne načrte tako, da ti zopet niso integralni del programa, ki bi ga priznala družba kot skupni dogovor, temveč so ti podrobni učni načrti zgolj nepotrebno administrativno delo, ki predvsem obstoji v tem, da iz veljavni učnih načrtov prepisujemo posamezne učne enote in jih razporejamo bolj po individualni volji kot kolektivnem premisleku in načrtu. To pa nedvomno demoralizira ustvarjalnost na šoli in ni dovoljni dokument za družbo, ki mora vplivati na šolo kot konstantni nosilec splošnega napredka.

In resnično vprašanje: čemu ob denarnih težavah ni več močnejše podpore za razvoj programiranja in plačevanje programirane dela? Kje so še skriti viri? Iskanje notranjih rezerv nedvomno ni nekaj, kar naj vleče šolstvo nazaj. Mislim, da je tu povsem družbeno neopravičeno razpravljanje, katere so tiste oblike šolskega dela, ki jih je zaradi denarnih težav potrebno iztati. Nasprotno: potrebno je intenzivneje razmisliti, kam vrtati, da se ustvarijo te notranje rezerve z večjo kvaliteto dela, z boljšimi rezultati dela, z boljšo organizacijo, četudi ta zahteva denar. Zopet primer: Nedvomno je res, da sodobna nazorna sredstva doprinajajo k večji aktivizaciji učencev. V dijaku večja pozornost, mu lajšajo spoznavanje do ločenih pojavov, zakonitosti in razvoja in — kar je nadvse važno — mu jemljejo manj sil v krajšajo čas, ki ga učenec porabi pri tem delu. Med sodobnimi sredstvi so na primer zelo učinkovita tista, ki jih pripravljamo za čimvečje število šol in dijakov. Pri tem mislim na radio, na televizijo, na podjetja, ki izdelujejo učila, na učbenike itd. ...

Seve, tudi v šolah je nevarnost, da ta in tudi druga sredstva niso dovoljno koriščena iz mnogih razlogov, ne v zadnji meri, ker se obrabljajo in ker je verbalizem cenejši. A ta sredstva so tisti izredni vir pri skanju notranjih rezerv. Nedvomno je potrebno, da se ta sredstva izkoristijo do skrajnosti in da se izven ene šole, smotno in tako, da koristijo velikemu delu učencev. Vse to pa bi bilo v večji meri mogoče, če bi našli pri programiranju preko pedagoških služb povezavo med sorodnimi šolami in bi tako sklopil šol, na primer s televizijo, načrtno programirali. Tudi pri izdelavi različnih magnetofonskih zapisov, filmskih trakov, diapozitivov bi bilo potrebno najti sredstva, ki naj pomorejo pri intenzifikaciji pouka.

In vprašanje: ali danes o vsem tem dovolj jasno razpravljamo? In če ne razpravljamo, ali je to vse v redu? Ali to napreduje ali pa stagnira iz napačnega prepričanja, da bi delo v tej smeri v trenutni situaciji bilo pot v večje finančne zagate, ne pa v iskanje rezerv, ki bi ob minimalnih sredstvih pogojevali večji učno-vzgojni učinek in jutri doseglo tudi večji finančni učinek.

Morda so vse to le nametane misli. Morda so v nekem pomenu le ponavljanje znanega. Morda pa niso dovolj konkretni. Morda se to in to... Morda. Nedvomno pa je res, da so v teh mislih tiste korektive sedanjega prebučnega iskanja virov za šolstvo in da so takšne in podobne korektive potrebne, ker mora biti v končni fazi tudi denar podrejen višjim učno-vzgojnim smotrom in višjim družbenim zahtevam, ker not k trdnemu finančnemu položaju vodi preko zanesljivih učno-vzgojnih uspehov. Po začeti poti je treba iti v tir pedagoških problemov, ker le tu so viri družbenega napredka. Mnogokje pa smo se ustavili ali smo pa preveč tiho.

ZBOR SKUPNOSTI ŠOLSKIH CENTROV

(Nadaljevanje s 1. strani)

no in, kar je najvažnejše, načrtno delo z učenci.

Potrebno bo nujno doseči ozioroma zagotoviti, da se bo program resnično izvrševal pri praktičnem učenju v vseh prodajalnah, ki imajo učence, in da bo to svetovalec praktičnega pouka tudi stalno kontroliral.

Učne načrte za strokovne teoretične predmete so učitelji izvajali in skrbno izpopolnjevali obrazce o spremljanju pouka. Izjavili so, da učni načrti v celoti ustrezajo zahtevam profila prodajalca in da se je med eksperimentom pokazalo, da ni treba večjih in bistvenih vsebinskih sprememb. Z malenkostnimi izjemami so vse učne načrte izvedli v predpisanim času (učnih urah).

Učitelji so predlagali, da bi vsi podatki, pridobljeni pri tem eksperimentu, dobili trdno osnovo, tako da bi se ena šola izvedla eksperiment.

K izvedbi učnih načrtov za splošno izobraževalne predmete so imeli učitelji teje pripombe: — učenci ne prinesejo z osemletke dovolj znanja in zato je izvajanje učnih načrtov na poklicni šoli oteženo,

— manjka primernih učbenikov in skript in si morajo zato učenci vsi učno snov beležiti po narekovanju v zvezke,

— tuj jezik (nemški) se po novem učnem načrtu, za katerega je pripravila tudi že skripta prof. Helena Pušnikova, težko izvaja, ker imajo učenci pomanjkljivo znanje slovenskega jezika.

Eksperiment je sprožil tudi vprašanje primernosti večje specializacije po strokah. To vprašanje, ki se poraja tudi v specializiranih prodajalnah, bo treba temeljiteje obravnavati.

Vse ugotovitve glede učne vsebine, razdelitve te vsebine na poglavja, teme in učne enote, njene obsebnosti, glede učnih metod in učil bodo upoštevali pri ponovni korekturi posameznih učnih načrtov.

strokovnih kadrov v trgovini. Na zboru pa jih je tov. Matija Segar, načelnik službe za tržišče pri GZ DRS, seznanil s stanjem, odgovornostjo in pogoji dela, ki jih ima trgovina pri izvajanju gospodarske reforme. Učitelji so dobili vpogled v naloge in težave, ki jih ima trgovina glede oskrbovanja potrošnikov pri uveljavljanju reforme.

Udeležence zbora je nato predsednik prof. Rebeušek seznanil z novim načinom vzdrževanja učencev v trgovini, in sicer z uvedbo študentskih pogodb. Novi način vzdrževanja učencev so uvedli vsi šolski centri za blagovni promet. Naglasil je, da smo s študentskimi pogodbami opustili stotoletno tradicijo »vaještva v trgovini« in vstrelili v resnici šele sedaj šole za prodajalce v vrsto šol druge stopnje.

Tov. prof. Ivan Bertonec, direktor Zavoda SRS za strokovno izobraževanje, je profesorjem obrazložil sistem ter metode dela na področju izobraževanja strokovnih kadrov. Predložil jim je pozitivne rezultate koristnega sodelovanja z gospodarskimi organizacijami pri vprašanji tako pomembne nomenklature poklicev, izdelave profilov, učnih programov in merjenja uspehov izobraževanja. Praksa je potrdila, da je pot novega načina izobraževanja strokovnih kadrov pravilna. Seveda naletimo pri uresničevanju novega načina izobraževanja strokovnih kadrov na razne težave, ki so predvsem v tem, da vse izobraževalne ustanove — šole nimajo pripravljenih šolskih delavnic, da v večini podjetji ni še dobro organizirana kadrovska služba, da manjka strokovno in pedagoško izobraženih učiteljev praktičnega pouka itd. Kljub vsem oviram pa je akcija strokovnega izobraževanja zajela do sedaj že 21 gospodarskih panog.

Pomembnejše ugotovitve poročevalce in diskutantov v razpravi so učitelji s pridom upoštevali v popoldanskem delu predmetnih aktivov.

Zbor skupnosti je s svojim celodnevним delom dokazal upravičenost in nujnost obstoja združenja oziroma skupnega dela učiteljskih kolektivov na teh šolah s pedagoškimi zavodi in gospodarskimi organizacijami.

Zora Kolar

GIMNAZIJCI — POZEBEJ ZA ANKETO

NJIHOV PROSTI ČAS

Problem dijakovega prostega časa smo že večkrat obravnavali na naših konferencah in prav gotovo govore o njem tudi prosvetni delavci drugih šol. Želimo, da bi postala ta razprava širša in da bi povedali svoje mnenje o tem problemu tudi drugi.

Med dijaki tretjih letnikov gimnazije sem izvedla v dveh razredih anonimno anketo, ki je imela naslednje rubrike: razred, starost in spol. Za anketo se mi je zdel najbolj primeren prav lanski III. letnik, ker je delal po novem učnem načrtu, imel je 37 ur pouka tedensko, obenem pa se je dijakom tega letnika že izoblikoval nekak »vtis« o vseh spremembah, ki jih prinaša šolska reforma.

Za anketo sem izbrala razreda, ki sta nekoliko različna med seboj, tako da se lepo dopolnjujeta. Prvi izmed njih je morda bolj nadarjen, a manj prizadeven kot drugi. To povedo tudi odstotki pozitivno ocenjenih učencev: v prvi konferenci je bilo v tem razredu 20% dijakov pozitivno ocenjenih, v drugem, marljivejšem razredu pa 58%. Razumljivo, da se je ta odstotek ob II. polletni redovalni konferenci dvignil. Tako smo zabeležili v prvem razredu 53% pozitivno ocenjenih dijakov, v drugem pa le 54%.

Iskreni in zreli odgovori

Anketirala sem 56 dijakov: 23 fantov in 33 deklet, starih 16, 17 in 18 let. Odgovori niso pokazali startstne diferenciacije, temveč le diferenciacijo glede na spol. Anketa je imela 11 vprašanj, od katerih sta bili dve okvirni, štiri so vpraševala po času, ki je potreben za učenje, pet pa samo o prostem času. V uvodu ankete je nekaj vprašanj, ki bi jih bilo vredno širše obdelati ob drugi priložnosti. Tokrat sem hotela prikazati le odnos mladih ljudi do šole, ki jo radi ali neradi obiskujejo že tretje leto, kakšni so bili njihovi motivi za vpis in kako vrednotijo povprečni gimnazijci to šolo. Upam, da je bila večina odgovorov iskrena. Nekateri misli in opažanja, ki sem jih razbrala iz njih, so prav zrele in točne.

Prvi (dve) okvirni vprašanja sta bili: — S kakšnim namenom si se pred tremi leti vpisal v to šolo? Kakšen je zdaj tvoj osebni odnos do gimnazije in kaj vidiš v njej? In odgovori na to: — Nobena druga srednja šola mi ni ugovarjala in sem želela nadaljevati študij na univerzi (7 m in 15 ž). — Nisem bil drugod sprejet (1 m in 1 ž). — Po nasvetu staršev (3 m in 5 ž). — V gimnazijo hodim še vedno tako rada kot pred tremi leti (4 ž).

»Kaj pa vidva? Menda ne mislita taka iti v šolo?«
(«Prosvetni list», Sarajevo)

Večina dijakov meni, da je gimnazija edina splošnoizobraževalna šola in najboljša pot do univerze. Ob tem pa imajo tudi nekaj kritičnih pripomb: — Snov se mi zdi zelo zahtevna. — V njej vidim dobro srednjo šolo, ki mi bo dala mnogo splošne izobrazbe, moj odnos do nje pa je zelo neresen. Upam, da bom v štirih letih zrele in sposoben za težaven študij na fakulteti. — Slaba stran je morda to, da po končani gimnaziji nimam določene sposobnosti, da bi lahko opravljal službo. Lahko se zgodi, da zaradi nekaterih objektivnih razlogov ne moreš nadaljevati študija. — Preveč je stvari, ki jih v življenju verjetno ne bom nikoli potreboval. — Moj odnos se je nekoliko spremenil, ker se mi zdi, da mi ne nudi tistega znanja, ki sem si ga želela. — V gimnaziji vidim vse, kar sem želela in pričakovala od te šole.

Učenje doma, a tudi v šoli. Na vprašanje — Koliko časa dnevno porabiš za izdelavo domačih nalog? — so dijaki odgovorili takole: pol ure do 1 uro (13 m in 22 ž); 10 do 20 min (6 ž);

1 do 2 uri tedensko (1 m); 4 ure (1 m); 2 uri (1 m in 7 ž). Zanimivo in pošteno so povedali, da porabijo le kratek rok za izdelavo domačih nalog, ki že dolgo niso več izključno domače, temveč postajajo s prepisovanjem v šoli »šolske naloge«.

In koliko časa porabijo dijaki dnevno za učenje raznih predmetov? Takole so zapisali: 1 uro (1 m); 1 do 2 uri (1 m in 1 ž); 2 uri (5 m in 16 ž); 2 do 3 ure (3 m in 5 ž); 3 ure (2 m in 4 ž); 1 do 3 ure, vendar precej vztrajeno (1 ž). Ena izmed dijakinjen meni, da porabi za intenzivno učenje eno uro, za neintenzivno pa ves popoldan. 3 do 4 ure se učita dve dijakinji; 4 ure (1 m in 1 ž), 5 ur (1 ž).

Kljub anonimnosti ankete pa menim, da so morda nekateri le skrivali število ur, ki jih porabijo za učenje. Eden od dijakov pravi: — To je odvisno od »obdobja«. Pred konferenco, ali če vem, da bom vprašan, se učim tudi do 5 ali 6 ur, sicer pa porabim za učenje povprečno eno uro. — Drugi dijak: — Pred izpraševanjem, ali kadar popravljam nezadostne — uro ali dve, dijakinja: — Doma porabim povprečno pol ure za bolj težke predmete, ostalo pa preberem pred uro.

Dijaki se posameznih predmetov ne uče več samo doma, temveč se uveljavlja praksa učenja v šoli — med poukom, kar pa dijaku seveda ni v prid. Takšno učenje — medtem ko razlaga profesor drugo snov — ne le da ne more biti intenzivno, temveč je zelo škodljivo. Dijak ne sledi razlagi in to bo doma brez dvoma pogrešal. Ta pojav ni tako redek, je pa pri nekaterih (ponavljam — samo pri nekaterih) odraz določene časovne stiske, v katero je zašel naš dijak.

Naslednji dve vprašanji sta bili: — Za kateri predmet porabiš največ časa in za katerega najmanj?

Največ časa porabijo dijaki za nemščino (5 m in 8 ž); matematiko (5 m in 3 ž), fiziko (5 ž), kemijo (2 m in 2 ž); angleščino in francoščino (2 m in 8 ž); matematiko, kemijo in fiziko (1 m); matematiko in fiziko (1 ž); zgodovino (2 m in 1 ž).

Najmanj časa porabi za naslednje predmete: psihologija (5 m in 4 ž), predvojaška vzgoja (2 m in 4 ž), fizika (9 ž), sociologija (5 ž), prirodopis (3 m in 1 ž), zgodovina (1 m in 1 ž), fizika in psihologija (1 ž), zemljepis, sociologija, psihologija, predvojaška vzgoja (1 m), ter matematika, fizika in zgodovina (1 m).

— 1 ž: — Kolikor si ga vzamem. 2 ž: — Zelo malo. — 2 ž: Popolnoma nič. — 1 m: — 1 uro, večsih nič. — 1 m in 1 ž: — 1 do 2 uri. —

Nekateri anketiranci so različno tolmačili »prosti čas«, zato je ponekod tako visoko število prostih ur. To je potem pojasnjeno z naštevanjem, kaj vse delajo dijaki v prostem času, saj prštevaljo sem tudi kosila in večerje ter spanje in pospravljanje, pa druga gospodinjstva opravila.

Na vprašanje: — Kako izkoriščaš svoj prosti čas (na splošno)? — prevladujejo naslednji odgovori: 1 ž: — Največ časa porabim za pospravljanje, pranje, likanje, nekaj časa za gledanje TV programa, obisk kina, koncerta, delno sprehodi in ples, sestanki ZMS. — 1 ž: — Delo doma: pomivanje, pranje, pospravljanje, kuhanje in sploh vsa gospodinjstva dela, delo v organizacijah, branje knjig in časopisov, ples in namizni tenis. —

1 ž: — Kino, pozimi smučanje, berem knjige, poslušam radio, spim (ob nedeljah).

Tako dekleta. Kako pa porabijo svoj prosti čas fantje? 1 m: — Zoga, kino, teater, igranje klavirja, klub, RTV program.

1 m: — Kino, knjige, pohajkovanje po mestu.

1 m: — Kino, ogledovanje muzeja oz. mesta samega, sestajanje s prijatelji in gledanje TV.

Med anketiranimi so tudi častne izjeme, ki pomagajo v gospodinjstvu: — Pomivam posodo, grem v trgovino, berem časopis, ukvarjam se s športom in opravljam funkcijo tajnika pri športnem društvu, grem v kino.

Deveto vprašanje: — Kako poteka najpogosteje tvoj prosti čas? Prevladujejo naslednja razvedrila: branje knjig, obisk kinematografskih predstav, zastopani pa so tudi športni treningi. Uveljavlja se televizija. Sicer pa je za Kranjčane značilen tale odgovor — za dijake: — Ko pridem iz šole, preberem časopise, potem berem knjige, okrog 18. ure grem v mesto, okrog 20. ure pa domov. Potem grem spat, ali pa se učim. Za spanje potrebujem mnogo časa. — Diakinje: — Sestanek, televizija in gospodinjstvo — to je moj najpogostejši prosti čas. — Ali pa: — Vse delo v gospodinjstvu in delo v organizaciji.

Na naslednje vprašanje: — Ali meniš, da imaš premalo prostega časa? — odgovorjajo mladi ljudje povečini pritrdilno. Dovolj prostega časa najde le 6 dijakinjen in 4 dijaki, en sam anketiraneec pa ga ima preveč. Zato se dolgoče.

Na vprašanje: — Kaj bi storil, če bi imel več prostega časa, kako bi ga izpolnil in s čim? — so odgovarjali dijaki zelo različno. Eno je gotovo: z dolgočasnost mladine, kakršno poznajo na zahodu, pri nas še dolgo ne bo resnejši problem. Čeprav sem v anketi skušala dati poudarek problemu pomanjkanja prostega časa, me je vseeno zanimalo, kakšne so želje gimnazijcev.

Precej značilni so tile odgovori: Za vse stvari, ki jih delam v prostem času, bi imela več časa. Lahko bi se poglabila v stvari, ki me zanimajo. —

Interes za knjigo predvsem leposlovno, ni zamrl; kar sedem fantov in 15 deklet bi rado več bralo, oziroma našlo čas za to. Dijaki bi tudi več obiskovali kinematografske predstave, hodili na sprehode, se bolj intenzivno posvetili športu in hodili na izlete. Dekleta bi rada hodila v Ljubljano v opero, dramo in na koncerte — seveda, če bi imela za to svoj prosti čas in — denar. Nekaj odgovorov kaže, da bi se dijaki radi poglabili v znanje o glasbi, umetnosti zgodovini, arheologiji, zgodovini in tujih jezikih. Zanimiva pa sta tudi tale dva odgovora: — Bolj bi se posvetila delu na političnem področju in igralski umetnosti. — Več bi spala, saj se pošteno naspim samo ob nedeljah. —

Anketa je skušala osvetliti nekaj vprašanj, mimo katerih pa prosvetni delavci pri svojem delu ne moremo. V gimnazijo prihajajo danes mladi ljudje z različnimi interesi in željami. Med njimi pa niso le odličnjaki oziroma prav dobri, temveč prevladuje sredina, ki jo sestavljajo povprečni ali celo manj nadarjeni dijaki. Ti ljudje zaidejo — kljub veliki pridnosti — v časovno stisko in pride čas, ko enostavno ne zmorejo več. Zal so med njimi tudi taki, ki si privoščijo lenuharjenje, čeprav vedo, da ne bodo zmogli tvarine, ki jo zahteva šola. Zato pa bi moral biti naš učni načrt prilagojen za povprečno pridnega in povprečno nadarjenega dijaka. Vse vrste let pa lahko opažamo, da so načrti prenatrpani, da širimo predmetnik, večamo število tedenskih ur itd. Učni načrt pa mora biti kompromis med željami prosvet-

nih forumov in dejanskimi možnostmi. V praksi vsak predavatelj to seveda usklajuje, ne more pa neposredno vplivati na število ur in predmetnik. Stara modrost pravi, da širina znanja vpliva na globino — in zakaj jo tako radi pozabljamo? Vemo tudi, da je idealne učne načrte težko sestaviti. In če bo prišlo do ponovnega razglabljanja o učnih načrtih, morda tale anketa ne bo odveč.

V proizvodnji uvajamo skrajšan delovni čas, angleške sobote in govorimo o sedemurnem delavniku, medtem pa mladega srednješolca vse bolj obremenjujemo. To pa zveni nekoliko paradoksko, mar ne?

M. Č.

ZEMLJEPISNI MUZEJ V NOVEM ŠOLSLEM LETU

Zemljepisni muzej Inštituta za geografijo univerze v Ljubljani je ena izmed redkih tovrstnih ustanov, ki se ukvarja s strokovno specializirano muzejsko dejavnostjo. Naloga muzeja ni samo v zbiranju historično geografskega gradiva, katerega bogata zbirka je dragocene kulturne vrednosti in prav tako dragocen vir za študij razvoja geografskih ved, ampak tudi v čim širšem seznanjanju javnosti z vsebino in dosežki geografije ter v prikazovanju njene praktične vrednosti v življenju in s tem v popularizaciji geografije nasploh. Prav zaradi tega se Zemljepisni muzej v svojem programu dela ni omejeval na rekonstrukcijo slovenske pokrajine v preteklih razdobjih, kar sicer predstavlja eno temeljnih nalog muzeja, ampak je dal velik po-

možnostmi takšnega sodelovanja med muzejem na eni ter šolskimi ustanovami na drugi strani pri doseganju istih ciljev. Zato naj bi bile te vrstice tudi poziv zainteresiranim predstavnikom šol, zlasti seveda učiteljem, ki vodijo geografski pouk, da se s svojimi nasveti in željami obračajo na Inštitut, kar bi nam bila dragocena pomoč pri naših nadaljnjih prizadevanjih.

Zemljepisni muzej je v zadnjih letih priredil vrsto uspešnih razstav doma in v nekaterih krajih Slovenije. Poleg historično geografskega gradiva je na teh razstavah prikazal geografski razvoj pokrajine od 19. stol. dalje za nekatera področja Slovenije, nekatere elemente družbeno-geografskega razvoja pa tudi za področje celotne Slovenije.

Ilirik (Illyricum) — karta slovenskega in hrvskega ozemlja, objavljena v Ortelinovem atlasu »Theatrum Orbis Terrarum«, ki je izšel v Antwerpnu (1573). (Hrani jo zemljepisni muzej v Ljubljani)

Murska Sobota: Vrstia seminarjev, tečajev in sestankov

Zavod za prosvetno pedagoško službo M. Sobota je ob začetku šolskega leta organiziral za območja osnovnih šol občin Lendava, Ljutomer, Radgona, Murska Sobota vrsto tečajev, sestankov in seminarjev.

Najprej je bil v učilnici učiteljskega v Murski Soboti seminar za učitelje prvih razredov osnovnih šol, na katerem je profesor Mladen Tancer, ravnatelj učiteljskega v Murski Soboti, obdelal prvo berilo za osnovne šole. Od 1. do 3. septembra je bil na učiteljski tečaj za zborovodje šolskih pevskih zborov. 2. septembra je bil v predavalnici zavoda za prosvetno pedagoško službo sestanek aktiva slovenskega jezika. O pouku slovenskega jezika na srednji in osnovni šoli je predavala tov. Mira Medved, profesorica na pedagoški akademiji v Mariboru, medtem ko je pedagoški svetovalec poročal o stanju slovenskega jezika na šolah v preteklem šolskem letu. Obravnavali so še plan dela aktiva za novo šolsko leto.

3. septembra je bil na šoli v Radencih sestanek aktiva za zgodovino in zemljepis, na katerem so obravnavali ocenjevanje in kriterije ocenjevanja zgodovine in zemljepisa, pomanjkljivost pri pouku teh predmetov, študijske naloge in plan dela za šolsko leto 1965/66; na sestanku 4. septembra v Murski Soboti pa je aktivu predmetnega pouka za tehnični pouk tov. Geza Krišfalvi predaval o metodičnem postopku pri tehničnem pouku. Ika

udarek tudi sodobnim družbeno-geografskim procesom preobrazbe slovenske pokrajine. S tem se je njegova dejavnost do neke mere oddaljila od dosedaj na splošno pojmovanih primarnih nalog muzejske dejavnosti. Zato pa se je program muzeja bolj približal izpopolnjevanju nalog s pedagoškim ciljem. Tekoče spremljanje sprememb v kulturni pokrajini, gledano kot učinek istočasnega delovanja raznih činiteljev, nudi namreč obilo možnosti posredovanja vrste aktualnih problemov geografskega okolja, v katerem živimo. Zavedati se moramo, da živimo v zelo dinamičnem razdobju, spremembe v pokrajini — npr. v kjer pomeni eno leto glede na dobi med prvo in drugo svetovno vojno — deset let, zadnjih deset pa več kot petdeset let v bližnji preteklosti. Prav zato je zbiranje in urejanje vsega gradiva, ki kaže na razkroj drobne posesti in polikulturno kmetijsko gospodarstvo, deagrarizacijo in urbanizacijo izredno pomembno, še zlasti zato, ker analiza teh pojavov na karti in fotografiji pomaga tolmačiti zapletenost naših družbenih procesov.

To lahko, kot rečeno, zanima zelo široko javnost, mora pa biti predvsem predmet zanimanja šolskih zavodov vseh vrst in stopenj, v katerih se poučuje geografija kot samostojen predmet ali v okviru sorodnih predmetov. Zavedajoč se te svoje pedagoške funkcije je zemljepisni muzej pripravil program dela, ki je glede na obstoječe muzejsko gradivo in in tehnične možnosti za njegov prikaz usklajen z učnimi načrti osnovnih in srednjih šol. Zavedamo se, da je naše delo na tem področju pionirsko še brez večjih izkušenj in pregleda nad vsemi

Ze ta mesec bo muzej odprl v svojih prostorih razstavo pod naslovom »Slovenija na moderni karti«. To je samo ena iz cikla razstav, katerih glavni namen je prikaz razvoja kartografije in uporabo karte v razne namene. Zanj je v izdelavi vodič, ki ga bomo razposlali na šole.

Za mesec oktober je predvidena razstava pod naslovom »Povojna preobrazba slovenske pokrajine«. Ta razstava, ki jo Zemljepisni muzej prireja v sklopu proslav 20. obletnice osvoboditve za široko javnost, bo obenem prikaz dela Inštituta za geografijo pri proučevanju družbeno-geografskih sprememb v Sloveniji po drugi svetovni vojni. Razstavljeno kartografsko in slikovno gradivo s posameznih tipičnih področij Slovenije bo lahko nudilo šolam obilo možnosti, da ogled razstave povežejo z učnim programom tega leta, zlasti še, ker bo na razstavi poskrbljeno za strokovno vodstvo s komentarji.

Za to jesen je tudi predvidena še razstava na Bledu, ki bo podoben prikaz družbeno-geografskih procesov na območju alpskih pokrajin Bohinja in Blejskega kota.

Razstava v Kamniku o razvoju Kamnika in okolice (Bistriška ravnina) bo imela poudarek na deagrarizaciji in urbanizaciji naselij, procesih, ki spadajo v vrsto v novejšem času najbolj karakterističnih transformacij širokih predelov Slovenije.

Posebna razstava v muzejskih prostorih pod naslovom »Mesta v Sloveniji pred in po drugi svetovni vojni« ob koncu šolskega leta bo prikazala hitro rast naših mest — glavnih nosilcev preobrazbe podeželja.

Gradivo za razstave bo pripravljeno tako, da ga lahko muzej po dogovoru postavi tudi v drugih krajih Slovenije. Poleg tega lahko muzej pripravi tudi posamezne parcialne (AD HOC) razstave kot na primer »Razvoj Ljubljane in njenih posameznih delov«. V preteklem šolskem letu si je to razstavo ogledalo precej učencev tretjega in četrtega razreda osnovne šole.

Pri vseh razstavah bo uporabljeno čim več avdiovizualnih sredstev in upoštevanji principi nazornosti posredovanja, s čimer bo vsebina razstave zaživelja.

Poleg tega si je v muzeju možno ogledati zbirke starih kart in reliefov za nekatera karakteristična oblikovana področja Slovenije. Muzej (Trg francoske revolucije 7/II) je odprl vsak delovni dan od 8. do 14. ure, v ponedeljek in sredo tudi popoldan od 16. do 19. ure. Po želji izven tega časa tudi v soboto in nedeljo. Učitelje geografije in učitelje 3. in 4. razreda osnovnih šol vabimo k obisku in sodelovanju. MIRA LOJK

V radgonski občini primanjkuje še dvajset učiteljev

Za novo šolsko leto je bilo za izpraznjena in nezasedena mesta razpisanih 38 delovnih mest, 12 za razredni in 23 za predmetni pouk, vrh tega pa še tri mesta za ravnatelje osnovnih šol v Gor. Radgona, Vidmu in Negovi. Po zadnjih podatkih je odšlo iz osnovnih šol 14 učnih moči, na šole pa jih pride 14 iz staleža študentov in 12 po razpisu. Tako bo v novem šolskem letu ob neizpremenjenem številu oddelkov na vseh osnovnih šolah 117 učnih moči, od teh 89 učiteljev in 19 predmetnih učiteljev, medtem ko je bilo v minulem šolskem letu le 7 predmetnih učiteljev. Letos je zasedba mnogo ugodnejša zlasti glede predmetnih učiteljev.

Na posebni šoli, kjer so odprli letos tudi osmi razred, bo delalo 12 učiteljev, manjkala pa

bo ena učna moč, po kvalifikaciji pa je 10 delovnih mest zasedenih z učitelji ter z dvema predmetnima učiteljema.

Tudi v glasbeni šoli, katero obiskuje 138 učencev in ki ima mimo Radgone oddelka še v Radencih in pri Vidmu, bosta še naprej manjkali dve učni moči. Ob tej pomanjkljivi učni mreži tudi letos ne bodo mogli odpreti tako zaželeni oddelki glasbene šole v Apačah. Edina šola II. stopnje v radgonski občini, gostinska šola v Radencih, bi predvidoma potrebovala še dvojno strokovnih moči.

Na vseh omenjenih šolskih zavodih bo v primerjavi z lanskim šolskim letom 13 učnih moči več, upoštevajoč sistemizacijo delovnih mest pa bo na vseh šolah radgonske občine še vedno manjkalo 20 učnih moči. Ika

Tečaj za učitelje angleškega jezika v Newcastlu

Nekaj misli ob začetku šolskega leta

Od 14. julija do 4. avgusta 1955 sem prisostvovala tečaju »Contemporary English Language and Literature« v Newcastlu, lepelem starem angleškem mestu. Že tri mesece pred pričetkom tečaja sem dobila seznam literature, ki naj bi jo vsak kandidat predhodno prebral. Pred menoj je bila dolga vrsta modernih angleških romanov, dram, pesmi in metodičnih knjig. Časa ni bilo veliko, hitela sem, prebrala sem knjige, si izpisovala najvažnejše stvari in na tečaju samem sem videla, da bi tečaj izgubil polovico svoje zanimivosti in privlačnosti, če ne bi res natančno predelala vse predpisane literature. Naši predavatelji so vsa dela obravnavali sicer izčrpno, toda s predpostavko, da imamo vsi vsaj osnovno znanje predpisane snovi. Le tako smo lahko sodelovali pri diskusijah, ki so bile temelj vsega tečaja.

Potovala sem preko Avstrije, Nemčije in Belgije. Že na ladji iz Ostendeja do Dovra sem se srečala s stalnim spremljevalcem mojega bivanja v Angliji — mrazom. V Newcastlu smo skoraj pozabili, da polegajo ljudje julija na toplih plažah in smo zaviti v zimске plašče trepetali pod angleškim poletnim soncem. V London sem prispela v zgodnjih jutranjih urah in bil je tih, skoraj zapuščen; šele na povratku domov sem videla, kaj je pravi, pisani londonski vrvež v turistični sezoni. Na londonski postaji nas je že čakal rezerviran vagon za Newcastle. Tu sem se prvič srečala z nekaterimi kolegi in kolegicami. Ogledovali smo drug drugega, pričeli izmenjavati pozdrave: Where are you from?... Iz Italije, Poljske, Češke, Avstrije, Konga, Iraka... Takoj smo videli, da bo to res pravo mednarodno srečanje. In res — bilo nas je preko 60 udeležencev iz 21 držav Evrope in bližnjega vzhoda. Med vso to pisano množico učiteljev smo se srečali štirje Jugoslovani: Kolegici iz Opatije in Zadra, kolega iz Sremske Mitrovice in jaz. Postali smo odlični tovariši, izmenjavali svoja mnenja in izkušnje in sklenili veliko prijateljstev.

In kaj so pravili za nas v Newcastlu? Organizacija je bila ves čas odlična. Prebivali smo v izredno lepem študentskem domu; predavanja, seminarske vaje, izleti, zabave, koncerti, plesi so potekali natančno po vnaprej do-

loženemu urniku. Že prvi dan smo se pozdravili z našimi profesorji ter dobili urnik vsakodnevnega dela. Drugi dan pa so nas razdelili v šest seminarskih skupin. Vsak dan smo imeli eno do dve uri seminarskega dela in eno skupno predavanje.

Naj najprej spregovorim o seminarskem delu o uporabi modernega angleškega jezika. Tu smo obravnavali sodobni angleški časopisni jezik, idiome, fraze, slang, različne dialekte, tvorbo novih glagolov. Vse delo je potekalo v obliki tekmovanja in diskusije. Pripravili smo tudi dramatičnizacijo nekaterih dogodkov iz vsakdanjega življenja. Namen takih in podobnih vaj je bil naučiti se uporabljati angleški jezik sproščeno in naravno; na našem tečaju je veljalo pravilo: za tri tedne pozabite svoj materni jezik in govorite samo v angleščini — tudi med seboj!

Profesor Doble je predaval metodiko poučevanja angleščine kot tujega jezika za učence od

desetih do devetnajstih let. Primerjali smo stare metode poučevanja z direktno in novejšo oralno metodo. Pri predavanjih in seminarskih vajah smo se seznanili s pristopom k začetniku, govorili smo o pomembnosti ponavljanja, o nujnosti živahnosti in razgibanosti pri poučevanju, zlasti na začetni stopnji. Živahno smo razpravljali o problemu branja in pisanja, dramatičnizaciji lekcij, o poučevanju slovnice; profesor Doble je pokazal, kako se lotimo prevajanja, pokazal je metodo dela s filmom. Veliko smo razpravljali o tem, kakšno vlogo naj ima materinščina pri poučevanju tujega jezika in kako učiti literaturo in jo približati učencu. Vsa svoja teoretična izvajanja je naš odlični profesor podkrepil s praktičnimi primeri, gledali in poslušali smo filme, kjer smo mi prevzeli vlogo naših mladih učencev. V zvezi z metodo dr. Bramwella o sistemu angleškega šolstva. Vem, da sem bila pred učenci velikokrat v zadregi, ko se me spraševali o angleških učencih in šolah. Šele sedaj so mi resnično jasni izrazi »public schools, junior and secondary schools, secondary modern and secondary grammar schools...« Poudarila pa bi, da bodo v letošnjem in prihodnjem šolskem letu Angleži spremenili svoj šolski sistem. Otrok ne bodo več ločili po stopnji intelektualnosti in jih pošiljali tako ali v secondary modern ali v secondary grammar schools, ampak bodo vsi otroci obiskovali tako imenovane »comprehensive schools«. Predavanja o šolskem sistemu niso bila le suhoparno naštevaje dejstev, dr. Bramwell je podal tudi princip angleške vzgoje in cilje, ki si jih zastavljajo angleški pedagogi. Da pa ne bi ostalo vse le pri teoretiziranju, smo si ogledali tudi več angleških šol. Videli smo delo učencev v razredu; izdelke učencev, se pogovarjali z njimi in tudi učenci so nam postavljali vprašanja o naših šolah, otrocih in krajih. Vedno so nam na vsaki šoli pripravili kratek kulturni program in nas pogostili. Vse »sladke« dobrote so pripravili učenci sami. Šolska poslopja so večinoma mračna in stara, močan vtis pa je na nas napravila nova moderna šola s čudovitimi prostori za tehnični in likovni vistični laboratorij univerze v Newcastlu, kjer smo bili spet mi sami učenci.

Pri predavanjih o poeziji smo obravnavali poezijo medvojnih let 1914—1918, Eliota, poezijo od leta 1930 do danes. Pri seminar-skem delu pa smo podrobneje analizirali dela pesnikov, kot so Owen, Yeats, Hopkins, Eliot, Auden, Larkin, Nicholson, Beer. Predavanja in seminarsko delo je

vodila znana angleška pesnica Miss Margaret Willy. Poezija, marsikomu tuja in težka, je postala pod vplivom njenih besed čudovito preprosta in lepa. Ni smo le spoznali moderne angleške poezije, ampak smo se naučili tudi, kako jo podajati in kako vzbujati v učencih zanjo ljubezen in pravo razumevanje. Moderne angleške drame so predmet žgocnih razprav ne le v Angliji, temveč po vsem svetu. Analizirali smo dela Osborna, Weskera, Fintera, Becketta, luščili jedro vsake drame, živahno razpravljali o njihovem smislu in namenu. Dotaknili smo se tudi nekaterih dram starejšega datuma npr. dram Syngeja, Shawa in Eliota.

Predavanja o romanu so bila razdeljena na tri poglavja: roman pred prvo svetovno vojno, med vojnama in roman po drugi svetovni vojni. Razumljivo je, da smo se ustavili le pri najznačilnejših predstavnikih vsake dobe, pri Fosterju, Lawrencu, Joyce-u,

nju v kamini, z obvezno skodelico čaja v roki. Z drugo družino sem odšla na piknik k mor-ski obali, kjer sem zavita v tople plašč občudovala angleške otroke, ki so namakali noge v ledeno morje. S tretjo družino sem odšla na izlet v Durham, kjer smo si ogledali znamenito katedralo, s četrto družino pa sem obiskala teniško igrišče. Vsi so nas sprejeli izredno priščno. Vse naše gostitelje smo povabili na poslo-vilni večer v naš dom, kjer smo udeleženci tečaja pripravili in iz-vedli kulturni program.

Tudi v sami organizaciji tečaja smo napravili nekaj izletov, tako po reki Tyne v Lake District, ogledali smo si ostanke rimskega zidu; krona vseh izletov pa je bil prav gotovo obisk prekrasnega Edinburga.

Prehitro so minili trije tedni! Miss Margaret Willy je ob zaključku tečaja izročila šestim udeležencem — najboljšim v seminarskih skupinah — revijo »English« s svojim podpisom. Med

šestimi pohvaljenimi sva bili kar dve Jugoslovanki. S kolegico iz Opatije sva tako zadovoljno odhajali domov, saj sva vedeli, da sva le s pridnim delom povrnili zaupanje predpostavljanih, ki so nama omogočili udeležbo na tem tečaju.

Nemogoče je, da bi v enem članku podala podrobnejšo analizo našega bivanja v Newcastlu smo imeli »social party«, kjer smo se seznanili z angleškimi družinami iz Newcastla in dobili povabila pouk. Peljali so nas tudi v ling-va obiske na domovih. Imela sem srečo, da sem pri vsaki družini spoznala nekaj novega. Pri prvih gostiteljih smo ostali doma ob televizorju in prijetnem og-

ledanju. Nemože je, da bi v enem članku podala podrobnejšo analizo našega bivanja v Newcastlu smo imeli »social party«, kjer smo se seznanili z angleškimi družinami iz Newcastla in dobili povabila pouk. Peljali so nas tudi v ling-va obiske na domovih. Imela sem srečo, da sem pri vsaki družini spoznala nekaj novega. Pri prvih gostiteljih smo ostali doma ob televizorju in prijetnem og-

ledanju. Nemože je, da bi v enem članku podala podrobnejšo analizo našega bivanja v Newcastlu smo imeli »social party«, kjer smo se seznanili z angleškimi družinami iz Newcastla in dobili povabila pouk. Peljali so nas tudi v ling-va obiske na domovih. Imela sem srečo, da sem pri vsaki družini spoznala nekaj novega. Pri prvih gostiteljih smo ostali doma ob televizorju in prijetnem og-

ledanju. Nemože je, da bi v enem članku podala podrobnejšo analizo našega bivanja v Newcastlu smo imeli »social party«, kjer smo se seznanili z angleškimi družinami iz Newcastla in dobili povabila pouk. Peljali so nas tudi v ling-va obiske na domovih. Imela sem srečo, da sem pri vsaki družini spoznala nekaj novega. Pri prvih gostiteljih smo ostali doma ob televizorju in prijetnem og-

ledanju. Nemože je, da bi v enem članku podala podrobnejšo analizo našega bivanja v Newcastlu smo imeli »social party«, kjer smo se seznanili z angleškimi družinami iz Newcastla in dobili povabila pouk. Peljali so nas tudi v ling-va obiske na domovih. Imela sem srečo, da sem pri vsaki družini spoznala nekaj novega. Pri prvih gostiteljih smo ostali doma ob televizorju in prijetnem og-

ledanju. Nemože je, da bi v enem članku podala podrobnejšo analizo našega bivanja v Newcastlu smo imeli »social party«, kjer smo se seznanili z angleškimi družinami iz Newcastla in dobili povabila pouk. Peljali so nas tudi v ling-va obiske na domovih. Imela sem srečo, da sem pri vsaki družini spoznala nekaj novega. Pri prvih gostiteljih smo ostali doma ob televizorju in prijetnem og-

ledanju. Nemože je, da bi v enem članku podala podrobnejšo analizo našega bivanja v Newcastlu smo imeli »social party«, kjer smo se seznanili z angleškimi družinami iz Newcastla in dobili povabila pouk. Peljali so nas tudi v ling-va obiske na domovih. Imela sem srečo, da sem pri vsaki družini spoznala nekaj novega. Pri prvih gostiteljih smo ostali doma ob televizorju in prijetnem og-

ledanju. Nemože je, da bi v enem članku podala podrobnejšo analizo našega bivanja v Newcastlu smo imeli »social party«, kjer smo se seznanili z angleškimi družinami iz Newcastla in dobili povabila pouk. Peljali so nas tudi v ling-va obiske na domovih. Imela sem srečo, da sem pri vsaki družini spoznala nekaj novega. Pri prvih gostiteljih smo ostali doma ob televizorju in prijetnem og-

ledanju. Nemože je, da bi v enem članku podala podrobnejšo analizo našega bivanja v Newcastlu smo imeli »social party«, kjer smo se seznanili z angleškimi družinami iz Newcastla in dobili povabila pouk. Peljali so nas tudi v ling-va obiske na domovih. Imela sem srečo, da sem pri vsaki družini spoznala nekaj novega. Pri prvih gostiteljih smo ostali doma ob televizorju in prijetnem og-

ledanju. Nemože je, da bi v enem članku podala podrobnejšo analizo našega bivanja v Newcastlu smo imeli »social party«, kjer smo se seznanili z angleškimi družinami iz Newcastla in dobili povabila pouk. Peljali so nas tudi v ling-va obiske na domovih. Imela sem srečo, da sem pri vsaki družini spoznala nekaj novega. Pri prvih gostiteljih smo ostali doma ob televizorju in prijetnem og-

ledanju. Nemože je, da bi v enem članku podala podrobnejšo analizo našega bivanja v Newcastlu smo imeli »social party«, kjer smo se seznanili z angleškimi družinami iz Newcastla in dobili povabila pouk. Peljali so nas tudi v ling-va obiske na domovih. Imela sem srečo, da sem pri vsaki družini spoznala nekaj novega. Pri prvih gostiteljih smo ostali doma ob televizorju in prijetnem og-

ledanju. Nemože je, da bi v enem članku podala podrobnejšo analizo našega bivanja v Newcastlu smo imeli »social party«, kjer smo se seznanili z angleškimi družinami iz Newcastla in dobili povabila pouk. Peljali so nas tudi v ling-va obiske na domovih. Imela sem srečo, da sem pri vsaki družini spoznala nekaj novega. Pri prvih gostiteljih smo ostali doma ob televizorju in prijetnem og-

ledanju. Nemože je, da bi v enem članku podala podrobnejšo analizo našega bivanja v Newcastlu smo imeli »social party«, kjer smo se seznanili z angleškimi družinami iz Newcastla in dobili povabila pouk. Peljali so nas tudi v ling-va obiske na domovih. Imela sem srečo, da sem pri vsaki družini spoznala nekaj novega. Pri prvih gostiteljih smo ostali doma ob televizorju in prijetnem og-

ledanju. Nemože je, da bi v enem članku podala podrobnejšo analizo našega bivanja v Newcastlu smo imeli »social party«, kjer smo se seznanili z angleškimi družinami iz Newcastla in dobili povabila pouk. Peljali so nas tudi v ling-va obiske na domovih. Imela sem srečo, da sem pri vsaki družini spoznala nekaj novega. Pri prvih gostiteljih smo ostali doma ob televizorju in prijetnem og-

ledanju. Nemože je, da bi v enem članku podala podrobnejšo analizo našega bivanja v Newcastlu smo imeli »social party«, kjer smo se seznanili z angleškimi družinami iz Newcastla in dobili povabila pouk. Peljali so nas tudi v ling-va obiske na domovih. Imela sem srečo, da sem pri vsaki družini spoznala nekaj novega. Pri prvih gostiteljih smo ostali doma ob televizorju in prijetnem og-

ledanju. Nemože je, da bi v enem članku podala podrobnejšo analizo našega bivanja v Newcastlu smo imeli »social party«, kjer smo se seznanili z angleškimi družinami iz Newcastla in dobili povabila pouk. Peljali so nas tudi v ling-va obiske na domovih. Imela sem srečo, da sem pri vsaki družini spoznala nekaj novega. Pri prvih gostiteljih smo ostali doma ob televizorju in prijetnem og-

ledanju. Nemože je, da bi v enem članku podala podrobnejšo analizo našega bivanja v Newcastlu smo imeli »social party«, kjer smo se seznanili z angleškimi družinami iz Newcastla in dobili povabila pouk. Peljali so nas tudi v ling-va obiske na domovih. Imela sem srečo, da sem pri vsaki družini spoznala nekaj novega. Pri prvih gostiteljih smo ostali doma ob televizorju in prijetnem og-

ledanju. Nemože je, da bi v enem članku podala podrobnejšo analizo našega bivanja v Newcastlu smo imeli »social party«, kjer smo se seznanili z angleškimi družinami iz Newcastla in dobili povabila pouk. Peljali so nas tudi v ling-va obiske na domovih. Imela sem srečo, da sem pri vsaki družini spoznala nekaj novega. Pri prvih gostiteljih smo ostali doma ob televizorju in prijetnem og-

ledanju. Nemože je, da bi v enem članku podala podrobnejšo analizo našega bivanja v Newcastlu smo imeli »social party«, kjer smo se seznanili z angleškimi družinami iz Newcastla in dobili povabila pouk. Peljali so nas tudi v ling-va obiske na domovih. Imela sem srečo, da sem pri vsaki družini spoznala nekaj novega. Pri prvih gostiteljih smo ostali doma ob televizorju in prijetnem og-

ledanju. Nemože je, da bi v enem članku podala podrobnejšo analizo našega bivanja v Newcastlu smo imeli »social party«, kjer smo se seznanili z angleškimi družinami iz Newcastla in dobili povabila pouk. Peljali so nas tudi v ling-va obiske na domovih. Imela sem srečo, da sem pri vsaki družini spoznala nekaj novega. Pri prvih gostiteljih smo ostali doma ob televizorju in prijetnem og-

ledanju. Nemože je, da bi v enem članku podala podrobnejšo analizo našega bivanja v Newcastlu smo imeli »social party«, kjer smo se seznanili z angleškimi družinami iz Newcastla in dobili povabila pouk. Peljali so nas tudi v ling-va obiske na domovih. Imela sem srečo, da sem pri vsaki družini spoznala nekaj novega. Pri prvih gostiteljih smo ostali doma ob televizorju in prijetnem og-

ledanju. Nemože je, da bi v enem članku podala podrobnejšo analizo našega bivanja v Newcastlu smo imeli »social party«, kjer smo se seznanili z angleškimi družinami iz Newcastla in dobili povabila pouk. Peljali so nas tudi v ling-va obiske na domovih. Imela sem srečo, da sem pri vsaki družini spoznala nekaj novega. Pri prvih gostiteljih smo ostali doma ob televizorju in prijetnem og-

ledanju. Nemože je, da bi v enem članku podala podrobnejšo analizo našega bivanja v Newcastlu smo imeli »social party«, kjer smo se seznanili z angleškimi družinami iz Newcastla in dobili povabila pouk. Peljali so nas tudi v ling-va obiske na domovih. Imela sem srečo, da sem pri vsaki družini spoznala nekaj novega. Pri prvih gostiteljih smo ostali doma ob televizorju in prijetnem og-

ledanju. Nemože je, da bi v enem članku podala podrobnejšo analizo našega bivanja v Newcastlu smo imeli »social party«, kjer smo se seznanili z angleškimi družinami iz Newcastla in dobili povabila pouk. Peljali so nas tudi v ling-va obiske na domovih. Imela sem srečo, da sem pri vsaki družini spoznala nekaj novega. Pri prvih gostiteljih smo ostali doma ob televizorju in prijetnem og-

ledanju. Nemože je, da bi v enem članku podala podrobnejšo analizo našega bivanja v Newcastlu smo imeli »social party«, kjer smo se seznanili z angleškimi družinami iz Newcastla in dobili povabila pouk. Peljali so nas tudi v ling-va obiske na domovih. Imela sem srečo, da sem pri vsaki družini spoznala nekaj novega. Pri prvih gostiteljih smo ostali doma ob televizorju in prijetnem og-

ledanju. Nemože je, da bi v enem članku podala podrobnejšo analizo našega bivanja v Newcastlu smo imeli »social party«, kjer smo se seznanili z angleškimi družinami iz Newcastla in dobili povabila pouk. Peljali so nas tudi v ling-va obiske na domovih. Imela sem srečo, da sem pri vsaki družini spoznala nekaj novega. Pri prvih gostiteljih smo ostali doma ob televizorju in prijetnem og-

ledanju. Nemože je, da bi v enem članku podala podrobnejšo analizo našega bivanja v Newcastlu smo imeli »social party«, kjer smo se seznanili z angleškimi družinami iz Newcastla in dobili povabila pouk. Peljali so nas tudi v ling-va obiske na domovih. Imela sem srečo, da sem pri vsaki družini spoznala nekaj novega. Pri prvih gostiteljih smo ostali doma ob televizorju in prijetnem og-

ledanju. Nemože je, da bi v enem članku podala podrobnejšo analizo našega bivanja v Newcastlu smo imeli »social party«, kjer smo se seznanili z angleškimi družinami iz Newcastla in dobili povabila pouk. Peljali so nas tudi v ling-va obiske na domovih. Imela sem srečo, da sem pri vsaki družini spoznala nekaj novega. Pri prvih gostiteljih smo ostali doma ob televizorju in prijetnem og-

ledanju. Nemože je, da bi v enem članku podala podrobnejšo analizo našega bivanja v Newcastlu smo imeli »social party«, kjer smo se seznanili z angleškimi družinami iz Newcastla in dobili povabila pouk. Peljali so nas tudi v ling-va obiske na domovih. Imela sem srečo, da sem pri vsaki družini spoznala nekaj novega. Pri prvih gostiteljih smo ostali doma ob televizorju in prijetnem og-

ledanju. Nemože je, da bi v enem članku podala podrobnejšo analizo našega bivanja v Newcastlu smo imeli »social party«, kjer smo se seznanili z angleškimi družinami iz Newcastla in dobili povabila pouk. Peljali so nas tudi v ling-va obiske na domovih. Imela sem srečo, da sem pri vsaki družini spoznala nekaj novega. Pri prvih gostiteljih smo ostali doma ob televizorju in prijetnem og-

ledanju. Nemože je, da bi v enem članku podala podrobnejšo analizo našega bivanja v Newcastlu smo imeli »social party«, kjer smo se seznanili z angleškimi družinami iz Newcastla in dobili povabila pouk. Peljali so nas tudi v ling-va obiske na domovih. Imela sem srečo, da sem pri vsaki družini spoznala nekaj novega. Pri prvih gostiteljih smo ostali doma ob televizorju in prijetnem og-

ledanju. Nemože je, da bi v enem članku podala podrobnejšo analizo našega bivanja v Newcastlu smo imeli »social party«, kjer smo se seznanili z angleškimi družinami iz Newcastla in dobili povabila pouk. Peljali so nas tudi v ling-va obiske na domovih. Imela sem srečo, da sem pri vsaki družini spoznala nekaj novega. Pri prvih gostiteljih smo ostali doma ob televizorju in prijetnem og-

ledanju. Nemože je, da bi v enem članku podala podrobnejšo analizo našega bivanja v Newcastlu smo imeli »social party«, kjer smo se seznanili z angleškimi družinami iz Newcastla in dobili povabila pouk. Peljali so nas tudi v ling-va obiske na domovih. Imela sem srečo, da sem pri vsaki družini spoznala nekaj novega. Pri prvih gostiteljih smo ostali doma ob televizorju in prijetnem og-

ledanju. Nemože je, da bi v enem članku podala podrobnejšo analizo našega bivanja v Newcastlu smo imeli »social party«, kjer smo se seznanili z angleškimi družinami iz Newcastla in dobili povabila pouk. Peljali so nas tudi v ling-va obiske na domovih. Imela sem srečo, da sem pri vsaki družini spoznala nekaj novega. Pri prvih gostiteljih smo ostali doma ob televizorju in prijetnem og-

ledanju. Nemože je, da bi v enem članku podala podrobnejšo analizo našega bivanja v Newcastlu smo imeli »social party«, kjer smo se seznanili z angleškimi družinami iz Newcastla in dobili povabila pouk. Peljali so nas tudi v ling-va obiske na domovih. Imela sem srečo, da sem pri vsaki družini spoznala nekaj novega. Pri prvih gostiteljih smo ostali doma ob televizorju in prijetnem og-

ledanju. Nemože je, da bi v enem članku podala podrobnejšo analizo našega bivanja v Newcastlu smo imeli »social party«, kjer smo se seznanili z angleškimi družinami iz Newcastla in dobili povabila pouk. Peljali so nas tudi v ling-va obiske na domovih. Imela sem srečo, da sem pri vsaki družini spoznala nekaj novega. Pri prvih gostiteljih smo ostali doma ob televizorju in prijetnem og-

Udeleženci tečaja v Newcastlu

desetih do devetnajstih let. Primerjali smo stare metode poučevanja z direktno in novejšo oralno metodo. Pri predavanjih in seminarskih vajah smo se seznanili s pristopom k začetniku, govorili smo o pomembnosti ponavljanja, o nujnosti živahnosti in razgibanosti pri poučevanju, zlasti na začetni stopnji. Živahno smo razpravljali o problemu branja in pisanja, dramatičnizaciji lekcij, o poučevanju slovnice; profesor Doble je pokazal, kako se lotimo prevajanja, pokazal je metodo dela s filmom. Veliko smo razpravljali o tem, kakšno vlogo naj ima materinščina pri poučevanju tujega jezika in kako učiti literaturo in jo približati učencu. Vsa svoja teoretična izvajanja je naš odlični profesor podkrepil s praktičnimi primeri, gledali in poslušali smo filme, kjer smo mi prevzeli vlogo naših mladih učencev. V zvezi z metodo dr. Bramwella o sistemu angleškega šolstva. Vem, da sem bila pred učenci velikokrat v zadregi, ko se me spraševali o angleških učencih in šolah. Šele sedaj so mi resnično jasni izrazi »public schools, junior and secondary schools, secondary modern and secondary grammar schools...« Poudarila pa bi, da bodo v letošnjem in prihodnjem šolskem letu Angleži spremenili svoj šolski sistem. Otrok ne bodo več ločili po stopnji intelektualnosti in jih pošiljali tako ali v secondary modern ali v secondary grammar schools, ampak bodo vsi otroci obiskovali tako imenovane »comprehensive schools«. Predavanja o šolskem sistemu niso bila le suhoparno naštevaje dejstev, dr. Bramwell je podal tudi princip angleške vzgoje in cilje, ki si jih zastavljajo angleški pedagogi. Da pa ne bi ostalo vse le pri teoretiziranju, smo si ogledali tudi več angleških šol. Videli smo delo učencev v razredu; izdelke učencev, se pogovarjali z njimi in tudi učenci so nam postavljali vprašanja o naših šolah, otrocih in krajih. Vedno so nam na vsaki šoli pripravili kratek kulturni program in nas pogostili. Vse »sladke« dobrote so pripravili učenci sami. Šolska poslopja so večinoma mračna in stara, močan vtis pa je na nas napravila nova moderna šola s čudovitimi prostori za tehnični in likovni vistični laboratorij univerze v Newcastlu, kjer smo bili spet mi sami učenci.

Pri predavanjih o poeziji smo obravnavali poezijo medvojnih let 1914—1918, Eliota, poezijo od leta 1930 do danes. Pri seminar-skem delu pa smo podrobneje analizirali dela pesnikov, kot so Owen, Yeats, Hopkins, Eliot, Auden, Larkin, Nicholson, Beer. Predavanja in seminarsko delo je vodila znana angleška pesnica Miss Margaret Willy. Poezija, marsikomu tuja in težka, je postala pod vplivom njenih besed čudovito preprosta in lepa. Ni smo le spoznali moderne angleške poezije, ampak smo se naučili tudi, kako jo podajati in kako vzbujati v učencih zanjo ljubezen in pravo razumevanje. Moderne angleške drame so predmet žgocnih razprav ne le v Angliji, temveč po vsem svetu. Analizirali smo dela Osborna, Weskera, Fintera, Becketta, luščili jedro vsake drame, živahno razpravljali o njihovem smislu in namenu. Dotaknili smo se tudi nekaterih dram starejšega datuma npr. dram Syngeja, Shawa in Eliota.

Predavanja o romanu so bila razdeljena na tri poglavja: roman pred prvo svetovno vojno, med vojnama in roman po drugi svetovni vojni. Razumljivo je, da smo se ustavili le pri najznačilnejših predstavnikih vsake dobe, pri Fosterju, Lawrencu, Joyce-u, nju v kamini, z obvezno skodelico čaja v roki. Z drugo družino sem odšla na piknik k mor-ski obali, kjer sem zavita v tople plašč občudovala angleške otroke, ki so namakali noge v ledeno morje. S tretjo družino sem odšla na izlet v Durham, kjer smo si ogledali znamenito katedralo, s četrto družino pa sem obiskala teniško igrišče. Vsi so nas sprejeli izredno priščno. Vse naše gostitelje smo povabili na poslo-vilni večer v naš dom, kjer smo udeleženci tečaja pripravili in iz-vedli kulturni program.

Tudi v sami organizaciji tečaja smo napravili nekaj izletov, tako po reki Tyne v Lake District, ogledali smo si ostanke rimskega zidu; krona vseh izletov pa je bil prav gotovo obisk prekrasnega Edinburga.

Prehitro so minili trije tedni! Miss Margaret Willy je ob zaključku tečaja izročila šestim udeležencem — najboljšim v seminarskih skupinah — revijo »English« s svojim podpisom. Med šestimi pohvaljenimi sva bili kar dve Jugoslovanki. S kolegico iz Opatije sva tako zadovoljno odhajali domov, saj sva vedeli, da sva le s pridnim delom povrnili zaupanje predpostavljanih, ki so nama omogočili udeležbo na tem tečaju.

Nemogoče je, da bi v enem članku podala podrobnejšo analizo našega bivanja v Newcastlu smo imeli »social party«, kjer smo se seznanili z angleškimi družinami iz Newcastla in dobili povabila pouk. Peljali so nas tudi v ling-va obiske na domovih. Imela sem srečo, da sem pri vsaki družini spoznala nekaj novega. Pri prvih gostiteljih smo ostali doma ob televizorju in prijetnem og-

ledanju. Nemože je, da bi v enem članku podala podrobnejšo analizo našega bivanja v Newcastlu smo imeli »social party«, kjer smo se seznanili z angleškimi družinami iz Newcastla in dobili povabila pouk. Peljali so nas tudi v ling-va obiske na domovih. Imela sem srečo, da sem pri vsaki družini spoznala nekaj novega. Pri prvih gostiteljih smo ostali doma ob televizorju in prijetnem og-

ledanju. Nemože je, da bi v enem članku podala podrobnejšo analizo našega bivanja v Newcastlu smo imeli »social party«, kjer smo se seznanili z angleškimi družinami iz Newcastla in dobili povabila pouk. Peljali so nas tudi v ling-va obiske na domovih. Imela sem srečo, da sem pri vsaki družini spoznala nekaj novega. Pri prvih gostiteljih smo ostali doma ob televizorju in prijetnem og-

ledanju. Nemože je, da bi v enem članku podala podrobnejšo analizo našega bivanja v Newcastlu smo imeli »social party«, kjer smo se seznanili z angleškimi družinami iz Newcastla in dobili povabila pouk. Peljali so nas tudi v ling-va obiske na domovih. Imela sem srečo, da sem pri vsaki družini spoznala nekaj novega. Pri prvih gostiteljih smo ostali doma ob televizorju in prijetnem og-

ledanju. Nemože je, da bi v enem članku podala podrobnejšo analizo našega bivanja v Newcastlu smo imeli »social party«, kjer smo se seznanili z angleškimi družinami iz Newcastla in dobili povabila pouk. Peljali so nas tudi v ling-va obiske na domovih. Imela sem srečo, da sem pri vsaki družini spoznala nekaj novega. Pri prvih gostiteljih smo ostali doma ob televizorju in prijetnem og-

ledanju. Nemože je, da bi v enem članku podala podrobnejšo analizo našega bivanja v Newcastlu smo imeli »social party«, kjer smo se seznanili z angleškimi družinami iz Newcastla in dobili povabila pouk. Peljali so nas tudi v ling-va obiske na domovih. Imela sem srečo, da sem pri vsaki družini spoznala nekaj novega. Pri prvih gostiteljih smo ostali doma ob televizorju in prijetnem og-

ledanju. Nemože je, da bi v enem članku podala podrobnejšo analizo našega bivanja v Newcastlu smo imeli »social party«, kjer smo se seznanili z angleškimi družinami iz Newcastla in dobili povabila pouk. Peljali so nas tudi v ling-va obiske na domovih. Imela sem srečo, da sem pri vsaki družini spoznala nekaj novega. Pri prvih gostiteljih smo ostali doma ob televizorju in prijetnem og-

ledanju. Nemože je, da bi v enem članku podala podrobnejšo analizo našega bivanja v Newcastlu smo imeli »social party«, kjer smo se seznanili z angleškimi družinami iz Newcastla in dobili povabila pouk. Peljali so nas tudi v ling-va obiske na domovih. Imela sem srečo, da sem pri vsaki družini spoznala nekaj novega. Pri prvih gostiteljih smo ostali doma ob televizorju in prijetnem og-

ledanju. Nemože je, da bi v enem članku podala podrobnejšo analizo našega bivanja v Newcastlu smo imeli »social party«, kjer smo se seznanili z angleškimi družinami iz Newcastla in dobili povabila pouk. Peljali so nas tudi v ling-va obiske na domovih. Imela sem srečo, da sem pri vsaki družini spoznala nekaj novega. Pri prvih gostiteljih smo ostali doma ob televizorju in prijetnem og-

ledanju. Nemože je, da bi v enem članku podala podrobnejšo analizo našega bivanja v Newcastlu smo imeli »social party«, kjer smo se seznanili z angleškimi družinami iz Newcastla in dobili povabila pouk. Peljali so nas tudi v ling-va obiske na domovih. Imela sem srečo, da sem pri vsaki družini spoznala nekaj novega. Pri prvih gostiteljih smo ostali doma ob televizorju in prijetnem og-

ledanju. Nemože je, da bi v enem članku podala podrobnejšo analizo našega bivanja v Newcastlu smo imeli »social party«, kjer smo se seznanili z angleškimi družinami iz Newcastla in dobili povabila pouk. Peljali so nas tudi v ling-va obiske na domovih. Imela sem srečo, da sem pri vsaki družini spoznala nekaj novega. Pri prvih gostiteljih smo ostali doma ob televizorju in prijetnem og-

ledanju. Nemože je, da bi v enem članku podala podrobnejšo analizo našega bivanja v Newcastlu smo imeli »social party«, kjer smo se seznanili z angleškimi družinami iz Newcastla in dobili povabila pouk. Peljali so nas tudi v ling-va obiske na domovih. Imela sem srečo, da sem pri vsaki družini spoznala nekaj novega. Pri prvih gostiteljih smo ostali doma ob televizorju in prijetnem og-

ledanju. Nemože je, da bi v enem članku podala podrobnejšo analizo našega bivanja v Newcastlu smo imeli »social party«, kjer smo se seznan

Novosti na staro temo: učbeniki

Navada je, da izide pred četkom šolskega leta podoben seznam učbenikov (za osnovne šole, gimnazije in strokovne šole), ki sta jih založili Mladinska knjiga in Državna založba Slovenije.

Prvi vtis — ko listamo po seznamu — je, da so med učbeniki redke že natisnjene novitete z letnico 1965. Tako so npr. med učbeniki za osnovne šole označeni s to letnico: Ruska vadnica za sedmi razred, Zemljepis za sedmi razred, za gimnazijo pa Kemija za prvi razred in Geologija za tretji razred. Precej knjig ima opombo, »v tisku«. Med njimi je največ ponatisov, nove knjige (za osnovno šolo) pa so: Srbohrvatsko berilo za šesti, sedmi in osmi razred, Nemška vadnica za osmi razred in Zemljepis za osmi razred. Kakorkoli že: na republiškem sekretariatu za prosveto in kulturo smo izvedeli, da se bo z letošnjim šolskim letom zbrnik učbenikov za osnovne šole napolnil. Do roba manjka le nekaj knjig: Slovenska jezikovna vadnica za šesti razred osnovne šole in Ruska vadnica za osmi razred, medtem ko za tri učbenike (Slovensko berilo za sedmi in osmi razred ter pesmarico) uporabljajo še stare knjige. Za te učbenike pa so se na razpis republiškega sekretariata za prosveto in kulturo že priglasi avtorji. V ciklostilu je izšla Zgodovina za osmi razred osnovne šole, pesmarica za prve tri razrede pa bo izšla kot metodski pripomoček učiteljem. V obliki priročnika bo izšlo tudi Spoznavanje družbe za štiri razrede osnovne šole.

Pustimo ob strani osemletke in pogledimo, kako je z gimnazijskimi učbeniki. V gimnazijah je situacija nekoliko bolj zapletena. Vedeti moramo, da potrebuje gimnazija zelo veliko učbenikov. To velja posebno za učbenike tujih jezikov, saj imajo uvedene v gimnazijo kar štiri tuje jezike. Potrebni so učbeniki za prvi tuji jezik in za drugi tuji jezik. Poleg tega je dobila gimnazija nov učni načrt šele l. 1962, tako da bo četrti razred gimnazije letos prvič delal po novem učnem načrtu. Od l. 1962 pa do danes je izšlo za gimnazijo 32 učbenikov, 20 pa jih je sedaj v izdelavi ali v recenzijemskem postopku. V tisku so: Slovenski knjižni jezik I. Slovenska književnost II, literarna berila za angleški, nemški in francoski jezik, Francoska vadnica za četrti razred, ter zgodovina, biologija in stomatologija.

Kakih 16 učbenikov je starejših in po novem učnem načrtu niso uporabljivi. Se vedno so problem učbeniki za skupino družbenih ved — za psihologijo (uporabljali bodo hrvatski učbenik) in uvod v psihologijo. Prav tako ni mogoče dobiti avtorjev za nemško in rusko vadnico za prvi in drugi razred gimnazije, tj. za tiste dijake, ki imajo nemščino kot prvi tuji jezik.

Za razloček od osnovnih šol, ki delajo po novem učnem načrtu od l. 1960, in gimnazij, ki so dobile nov učni načrt l. 1962, pa strokovnih šol še ni zajela šolska reforma. Ostale so torej brez novega učnega načrta, že od vsega začetka pa so brez učbenikov. Za mnoge predmete uporabljajo skripta, ki so bila doslej mnogokrat brez vsake kontrole tako glede nivoja kot kvalitete. Letos so začeli na republiškem sekretariatu za prosveto in kulturo ta skripta sistematično evidentirati. Doslej so evidentirali več kot 400 skript, ki bodo prišla v poštev za učbenike za splošnoizobraževalne predmete. Razpisali pa so že učbenike za splošnoizobraževalne predmete na poklicnih šolah.

IZBOLJŠAVE — KLJUB TEŽAVAM

Lahko rečemo, da smo — vsaj kar zadeva učbenike za osnovno šolo — prešli v novo fazo — v izboljšavo kvalitete teh učbenikov. Sistematično bo poskrbljeno za

novi seriji učbenikov za angleščino (v teh učbenikih je problematična neuskladenost v sistemu dveh avtorjev — Pestotnik v višjih in Grad v nižjih razredih). Posebna komisija za učbenike pri republiškem sekretariatu za prosveto in kulturo je razpisala učbenike za angleščino, in sicer za peti in šesti razred, ki bi bili napisani po enotnem sistemu. Z novo serijo učbenikov začnejo tudi pri matematiki za osnovne šole, predvidevajo pa, da bo treba uskladiti tudi vsa slovenska berila, pregledati in popraviti izdaje. V zadnjem času se poleg novih učbenikov pojavljajo tudi priročniki za učitelje, brez katerih seveda ne moremo pričakovati, da bodo učitelji kos nalogam, ki jih postavlja prednje reformirana šola. S priročniki je torej vredno nadaljevati, vprašanje pa je, če te tako pomembne dejavnosti ne bo treba omejiti — zaradi pomanjkanja sredstev.

Kako pa je poskrbljeno za sistematično strokovno proučevanje učbenikov in kakšna je neposred-

na in konkretna pomoč piscem učbenikov? O tem slišimo vsako leto precej prepričljivih, a težko izvedljivih nasvetov. Zakaj? Sedanjost je sicer na videz lepo ilustrirana: strokovno pomoč pisem učbenikov nudijo prosvetno pedagoške službe, ki dajejo predlog za recenzente, končni predlog za usposobitev učbenikov pa da republiška komisija za učbenike in priročnike. O vprašanju ustreznosti učbenikov se pogovarjajo prosvetno pedagoški svetovalci na sestankih predmetnih aktivov in s strokovnimi društvi. — Resnica pa je, da je treba pogosto iskati avtorje le v ožjem krogu strokovnjakov — teoretikov. Dogaja se, da so tisti maloštevilni ljudje, ki bi bili sposobni napisati učbenike, največkrat prezaposleni. Medtem ko mnogokrat slišimo široko skalo »internih« ocen o tem ali onem učbeniku, pa v tisku le redko zasledimo neke določene ocene praktikov. Prav teh pa bi — na poti do kvalitativnih učbenikov — najbolj potrebovali.

M. K.

OB NOVEM LETNIKU CICIBANA

Revija za naše najmlajše bralce bo skušala tudi v letošnjem letniku ohraniti raven, ki jo je dosegla zlasti v zadnjih letih izhajanja. Rubrike v reviji, ki so se med bralci že priljubile, bodo kapljata ostale: novice iz narave, tehnične zanimivosti, glasbeni kotiček, potovanja itd. V načrtu pa imamo tudi nekatere drobne novosti.

Ciciban si je že pridobil lepo število bralcev. Prav gotovo po posebni zaslugi učiteljstva. Seveda pa so redni bralci tudi v vrstah in sploh predšolski otroci. Pri urejanju revije je včasih kar težko upoštevati vsa ta starostna obdobja.

Prepričan sem, da dobremu učitelju ni žal posebnega truda, ki ga ima z naročevanjem in prodajo revije, saj se v sebi zaveda, kako pomembno je prvo otrokovo branje. Na nekaterih šolah bi najbrž lahko še kaj več storili za širjenje dobrega mladinskega tiska. Dozivel sem primere, ko je bilo v treh paralelkah (z enakim številom otrok) tako, da je bilo v prvem oddelku 90% uencev, ki so se naročili na mladinski tisk, v drugem 40%, v tretjem pa samo 3%. Pozneje sem ugotovil, da se učiteljica v zadnjem oddelku skoro nikoli ni pogovarjala s svojimi učenci o tem, katere publikacije, katere knjižne zbirke za vsejane sploh izhajajo pri nas, v oddelku z velikim odstotkom naročnikov pa so redno tedensko razpravljali, se pogovarjali o Cicibanu, Pionirju, Pionirskem listu, Cebelici, Sinjem galebu itd. Kakor vidite, sem besedo pogovarjalni podčrtal. Poznam delo v šoli in vem, da ga je veliko vendar sem trdno prepričan, da se najdejo minute (včasih je že dosti), ko s pogovorimo s svojimi učenci: »No, kdo je prebral pravilno v današnjem Cicibanu? Ali pa: »Poglejte, pravkar sem dobil novo knjigo iz zbirke Cebelica... Povprašajte po njej v naši knjižnici... In še: »Nastajajo knjige v zbirki Sinjega galeba... Povem vam, ta povest je na moč zanimiva... Ko sem bil šolah vaših let in sem jo prvič dobil v roke...« Itd. itd.

To o novih knjigah omenjam še zato, ker bomo v letošnjem letniku Cicibana za najmlajše bralce objav-

ljali izbere iz novih knjig za njihovo starostno stopnjo. Seveda pa bomo uresnili smoter te rubrike le v primeru, če nam bo pomagalo čimveč učiteljev iz prej omenjenega oddelka z 90% naročnikov.

In še nekaj. Na nekaterih šolah nekako administrativno začrtujejo starostne meje naročnikov. Pa razglasi: Tako in tako. Ciciban je samo za uence prvega razreda. Pionirski list za uence od četrtega razreda... Pionir samo za... Take administrativne meje so zgrešene. Seveda bomo priporočali to ali ono glasilo (ali knjigo) bolj na neki stopnji kot na drugi, ker so listi (ali knjige) vendarle izbrani za posamezne starostne stopnje. Sem pa doživel tože administrativne meje, zato jih tudi omenjam. Se posebej bi dejal za Cicibana, da naj ima svoje naročnike vsaj do tretjega razreda osnovne šole. In zakaj ne bi bil med naročniki še kdo iz višjih razredov? Poudariti bi rad, da so v Cicibanu strani, ki so prav za uence drugih in tretjih razredov, na primer novice iz narave (po učnem načrtu: selitev ptic, potovanja, dežne kaplje itd.), zgodovinska slikanica (po načrtu: zgodovinski spominski dnevi in državni prazniki) itd. Posamezne rubrike na zelo zanimiv, slikovit način dopolnjujejo učiteljevo raz-

potrudili se bomo, da bo Ciciban že s svojo vsebino in kvalitetno obliko našel svoje bralce; k sodelovanju vabimo najboljše pisatelje in ilustratorje. Zelo vesel pa bomo sicernega pisma bralcev s tehničnimi pripombami o reviji.

Vem, da so v vsakdanjem življenju na šoli težave z naročniki. Kar lepo število uencev še zmerom težko prinese v šolo denar za naročnino. Kar lepo število uencev še zmerom težko prinese v šolo denar za naročnino. Zato tudi ponovno zaplujem misel, ki sem jo pred kratkim že zapisal: Storit bomo morali vse, da bodo lahko naši mladi državljani poceni kupovali kvaliteten mladinski tisk. Seveda pa to ni zgolj zadeva založbe, ki izdaja branje, temveč vse naše družbe in njene (reformirane) kulturne politike! L. Suhadolčan

NAŠA TV ŠOLA-IZKUSTVA, PROBLEMI, NAČRTI

Ob začetku tretjega leta TV šolskih oddaj je uredništvo PD naprosilo oba programska redaktorja — tov. Jožico Weingerl in Marka Mariona za kratek razgovor z našim sodelavcem.

PD — Zdi se, da vam je v preteklih dveh letih že uspelo izdelati profil vaše TV šole: njenega programa, pa tudi posameznih oddaj. Kako sami sodite o tem?

TV — V preteklih dveh letih smo se sicer precej ubadali s tem, kar navajate, vendar je v popolno ledino zaorala uredništvo mladinske redakcije že pred nami. Prve oddaje TV v šoli, še v času formiranja televizije, so nam bile dragoceno izhodišče. Omeniti je treba tudi izredne poslušalce slovenske televizije, ki je videla svojo nalogo že v samem začetku tudi v tej vrsti oddaj. Republiški sekretariat za šolstvo je ob teh poizkusih sodeloval s posebno ekipo strokovnjakov, ki so kot občasno telo strokovne komisije pomagali redakciji pri programskih izhodiščih. Pri tem je bilo izkristalizirano mnenje o nalogi TV šole: dopolnjevanje je treba tisti delu, kjer so naše šole najbolj deficitarne glede kadrovskih in materialnih možnosti. Drugi vidik pa je seveda primernost za televizijsko obdelavo. Še vedno niso v programu teme, ki jih lahko uspešno ali še bolje posreduje radio.

Program je na ta način seveda okrnjen glede na posamezne predmete in posamezne stopnje šole, kar pa so samo obeti za bodoče naloge TV v šoli.

PD — Kakšen je v splošnem odziv šol na vaše oddaje?

TV — Lahko se pohvalimo, da so nas šole sprejele kot novo audio-vizualno sredstvo. Dosedanja poizkusi animiranja pedagoškega kadra kot sodelavcev in naročnikov oddaj so še vedno v povojih. Zelim o si aktivnejšega poseganja v program. Zelim si naročil, kaj hočejo pedagogi praktiki od naše oddaje. S tem mislimo na program in obdelavo posameznih TV oddaj. Cirkularna anketa (ob vsaki oddaji pošljemo vsaj na deset šol tekst in vprašalnik ob oddaji) je posameznike že spodbudila k sodelovanju in v redakciji se zbirajo pisma, ki služijo strokovni komisiji in redakciji pri določanju programa. S stanjem pa ne moremo biti zadovoljni, ker je pobuda še vedno v rokah proizvajalca ne pa potrošnika.

Sodimo, da se tu postavlja naloga Zavodu za napredek šolstva in zavodom za prosvetno pedagoško službo ter strokovnim združenjem pedagogov praktikov. Šele z organizirano akcijo teh, po našem mnenju odgovornih, bi se redakcija lahko osvobodila dela, ki ne sodi v njeno pristojnost, in se posvetila samo oblikovanju oddaj.

Prijeten je občutek, da TV v šoli povezuje šole v centrih in izven njih. Marsikatero pismo govori o tem. Pa tudi nekaj drugega lahko razberemo iz pisem: ponekod (zunanje šole) se pritožujejo, da jih snovno prehitevamo, drugi nas opominjajo, da zamujamo po njihovem učenem načrtu. Vsekakor smo nekje v sredini. Poizkusi, da bi se ujeli s podrobnimi načrti, so jalovi prav zaradi različnega miljeja in nivoja šol. To pa narekuje redakciji svojstven prijem pri oblikovanju posameznih oddaj: razložiti je treba problem, ga poglobiti in zaokrožiti. Samo s tem načinom se lahko obdržimo na nivoju, ki naj zadosti potrebam in interesom posameznih šol.

PD — Mnenja so največkrat deljena tudi o drugih vrstah televizije, npr. o glasbenih oddajah, o zabavnih oddajah itd. Ali se gledalci neohotni tudi spuščajo v oceno vaših oddaj?

TV — Šolski program predstavlja neko izjemo. Izbrana snov, namenjena posebnemu krogu, predznanju in starostni stopnji gledalcev, jo izloča iz ostalega programa oz. ga dopolnjuje. Ocenjujejo doslej našo oddajo le otroci Ljubljanski dnevniki in prijeto smo presenečeni, kadar stori to tudi zagrebški Studio. Vse kaže, da tretirajo na Hrvatskem vse vrste televizijskih oddaj kot enakovredne, česar v naših časopisih še nismo zasledili. Prosvetni delavec in Ljubljanski dnevnik sta seveda častni izjemni in morda je toliko pozornosti do oddaje, ki je vendarle še vedno nekje na začetku uspehov, dovolj. Pedagogom praktikom pa se ob tem stanju nalaga prijetna naloga raziskovanja teh specifičnih oddaj. Pred leti smo zasledili v Sodobni pedagogiji razpravico o gledanju TV otroških oddaj izpod peresa prof. Milana Adamiča. Redakcija in vsi zainteresirani si želimo še več takih poglobljenih opazanj.

PD — Vaše želje, predlogi, napovedi?

TV — Res, tudi želje imamo. Vsekakor je čas, da analiziramo delež oddaje Televizija v šoli v rednem pouku. Teja dela redakcija ne more opraviti. Sodimo, da bo analiza, ki jo pripravljata Sociološki inštitut pri Univerzi in Ljubljani o temi Otroci in televizija, povedala kaj več tudi o tem.

Pozdravljamo akcijo Pionirske knjižnice v Ljubljani, ki je v letošnjem letu organizirala načrtno spremljanje televizijskih oddaj do 20. ure, kjer bodo otroci pri gledanju vodeni in bodo njihove odgovore beležili. Sodimo, da bi se podobnega dela morali lotiti tudi oddelki celodnevne biva-

nja otrok v šoli. Tako kot si je filmska, prometna in predvsem književna vzgoja našla svoje mesto v naših pedagoških prizadevanjih, smo prepričani, da je treba tudi televizijo razlagati in pojasnjevati. Otroci naj pod pedagogovim vodstvom spoznajo, kaj je vredno in kakšno oceno zasluži.

In naša napoved? Število televizijskih aparatov se širi. Ljudje se radi poslužujejo tega najbolj množičnega sredstva obveščanja. Šeasoma bodo prenehali gledati vse »od kraja« in takrat bo tudi oddaja Televizija v šoli dobila krog gledalcev, ki bodo s svojimi upravičenimi zahtevami angažirali družbena sredstva za izobraževanje doma in v šoli.

Risto Rožek

Nove knjige

Aristoteles: »NIKOMAHOVA

ETIKA«

Mala filozofska knjižnica — Cankarjeva založba — je v prevodu dr. Kajetana Gantarja prinesla Aristotelovo »Nikomahovo etiko«. Kot je zapisal v spremni besedi o antičnem filozofu prevajalec, niso botrovalne natisu tega dela pietetne težnje, pa tudi ne želja, da bi preverjali Aristotelovo etično filozofijo, njeno aktualnost ali preživelost. Čeprav je Aristotelova filozofija prav tako odmaknjena od današnjih dni kot njegova etika, pa ne bo nihče oporekal Aristotelovi veličini kot zgodovinskemu pojavu. Očudovoti je treba tudi nesporno voljo po odkrivanju resnice, pa naj si bo le-ta prijetna ali ne. »Nikomahovo etiko« smemo smatrati za nadaljevanje tiste etike, ki sta jo razvijala sofistika in sokratika, hkrati pa so Aristotelova etična načela prav tu najzretje podana. Uvod dr. Olofa Gigona tolmači osnovne Aristotelove etike ter literarno obliko podajanja, brez česar bi ne dojel potrebnih izhodišč in teženj, kakor tudi ne marsikatero posebnosti oblike podajanja. Dr. Kajetan Gantar pa je napisal uvod ter predstavil Aristotelov lik in njegova dela v potrebnih širinah. Ki ponazarjajo svojskosti Aristotelove misli v helinistični dobi. »Nikomahova etika« ima prepotrebne opombe, brez katerih bi se bralec težka znal.

Prevod Aristotelovega dela je treba pozdraviti kot klasično antično delo, ugotoviti je treba da imamo še vedno sorazmerno malo filozofskih tekstov, prav tako ožje vzeto, etičnih. In prav etike zelo pogrešamo, zato na tiskanje takih del ne ostala osamel pojav. Prav posebno pe velja naglasiti — potrebujemo sodobna etična dela. Živo sodobna, na založbah pa je, če oospelj tiskanje tovrstnih tekstov.

Mitja Tavčar — »Živa slika iz zvok v našem domu«. Založba Privlente in tehnika je v zbirki Privlenta natisnila praktično-poučno knjigo Mitje Tavčarja »Živa slika iz zvok v našem domu«. Osnovni je reba, da so tovrstne knjige v naših knjižnicah razmeroma še vedno novost, vzpodbudna noviteta, ki žel popularizirati polnodnevni delo tehniške smeri ter dati praktično uporabne priročnike iz raznih vej tehnike. Knjiga Mitje Tavčarja govori o radioaparatih, mag netofonih in gramofonih ter o televiziji. Avtor je opredelil določene osnovne teza področja brez formal brez posebnih fizikalnih razlag, za vedanje se, da je knjiga namenjena širokemu krogu za praktično uporabo. Resda »Živa slika iz zvok v našem domu« ni tisti priročnik, ki bi pomagal odpraviti napake in nesporazume, ki so posledica nerazumevanja delavnic in strokovnjaki — toda mnogovrstni praktični nasveti dovolj široko zasnovana razlaga daje knjiži praktično vrednost in uporabno kvaliteto.

Hans Helmut Kirst — »88/85 danes«. Pisatelj je decembra praznovati petdesetletnico. Njegove knjige pa so po vojni postale bestsellerji, če že to niso ostali, pa so še vedno priljubljeno čtivo vseh bralcev, ki jim ugraja vojna tematika, a tudi kritični odnos do stvarnosti. Hans Helmut Kirst dobera pozna vojaško življenje, saj je bil sam oficir v zadnji vojni. Roman »88/85 danes« je izšel pri založbi Lipi v prevodu Borisa Verbiča. Pisatelj opisuje Bundeswehr v prvotnih razmerah, ko vojaščina znova dobiva veljavo, morda sprva manj opazno, a prezentno. Za osnovo je služila zgodba, ki ima resnično jedro, pa naj pisatelj to zanika. Tu je zgodba o vojaku, ki je napadel nedostopljeno goro. Mimo novih oseb srečujemo stare. Aseh je postal župan mesteca, kjer se zgodba odvija. Pisatelj pripovedno razkriva sile, ki razkrajajo garnizijo, spletke, ki umazajo tako čuvani videz, pisatelj za zdaj z resnostjo zdaj z ironijo posega v zasebno življenje uniformiranih ljudi. Roman je obtožba naše tradicije in birokracije, saj daje precej široko sliko vojaških razmer v Bundeswehru dovolj kritično, da se je Kirst znova zameril vojaškim krogom.

Sole, sindikalne organizacije, prosvetni delavci

ali že imate brošuro »Izkušnja u sticanju u raspodeli dohodka u vaspitno-obrazovnim ustanovama«.

Brošura vsebuje med drugim gradivo s praktičnimi izkušnjami o sistemu dohodka in dogovarjanju šole s skladom za šolstvo.

Brošura je tiskana v latinici, stane pa 600 din. Kdor jo želi, naj vnaprej nakaže to vsoto na naslov: Redakcija lista »DRUŠTVENA DELATNOST«, Beograd, Trg Marka Engelsa 5-III, tekoči račun 101-111608-253 — z oznako »za brošuro«.

MIRA MIHELIC: PRIDI, MILI MOJ ARIEL

Ta mladinska knjiga Mire Mihelič je po svoje nenavadna. Po tematici se nekako navezuje na njena dela iz predvojnega meščanskega življenja. Srinjamo se lahko s kritikom Mitjo Mejakom, ki je zapisal, da bi lahko bila ta knjiga uvod v njeno »meščansko tetralogijo«. Tako pa je pred nami knjiga za mladino, po kateri pa bi morali seči tudi odrasli, ki žele imeti celostno podobo o delu te slovenske pisateljice. Knjiga je — nekoliko bridke — spomin na minulo mladost. (Daleč je ostala stara vas, spremenila je svoj obraz in se polagoma potopila v tisto globoko jezero pozabe, kjer počiva že toliko vasi in mest. Samo včasih, o, kako po redkoma, zadoni iz globine zvon in počasi se iz prozornega tolmuma vzdignejo hiše in zvonik, stara šola ob potoku in hrib s kamnom, na katerem je videti dve otroški postavi, dečka s piščalko in deklico z vrčcem.) Knjiga je nekaka zbirka bolj ali manj samostojnih črtic, ki pa vendarle šele skupaj dajejo zaključeno izpoved in vzdušje. Že prva z naslovom Cizanka napoveduje posebno razpoloženje in posebno usodo deklice Marinke.

Vsaka izmed črtic ima prav zanimiv in literarno vreden sklep. Izvenjijo namreč kot akord, a nekam lirično otožno. Zadnje tri pa so vsebinsko tesnje povezane v zvezi z igro, ki jo uprizorijo vaški otročaji, in z nastopom dečka Tonia. Čustva, ki vzniknejo med Marinko in dečkom, so opisana toplo in iskreno in so v naši mladinski književ-

nosti redkost. Tako vendarle deluje knjiga v svoji zgradbi nekoliko neenotno; namreč to enotnejše tkivo v zadnji tretjini in fabulativna svoboda posameznih črtic v preostalem delu knjige. Neenoten se zdi tudi pristop. V nekaterih črticah opisuje Mihelič Marinkino mladost kot »pisateljica«, v nekaterih pa je že čisto osebna, preskoči v sedanji čas in piše celo retrospektivno (Dve pismi).

Glavna junakinja je pametna deklica Marinka z zelo občutljivo otroško dušo. Njena največja bolečina je »mamica«, s katero je oče razšel in je deklica ne sme srečati, zato živi pri babici. Medtem ko je dedek ves prijazen, pa je lik babice nekam zadržan, hladen, dostojanstveno osoren. Pisateljica opisuje v glavnem žalostne spomine na mladost. Deklico prizadenejo: dedkova smrt, smrt prijateljice prva knjiga, odhod mladega prijatelja Tonia...

Jezik je skrben, v njem je kar nekaj eksotike, tako da bomo knjigo z radovednostjo, napetostjo, skoraj strahom, dajši ni zgodba enotna in ni napeta. Na nekaterih straneh zveni lirična otožnost, v meditacijah pa nastajajo po mladosti.

Knjiga je primerna za pubertetno mladino, za srednje šole pa tudi za odrasle. Šolniki bi jo morali šteti v šolsko čtivo. Knjigo je ilustrirala Rozva Piščanec, opremil pa Aco Mavec.

TONJE SEVIŠKAR: INDIJANCI IN GUSARJI

Iz onombe izvem, da je bila knjiga napisana pred drugo sve-

točno vojno. Prvič pa je izšla šele nekaj let po vojni v mariborski založbi Obzorja. Ker je že davno ni bilo več na knjižnem trgu se je Mladinska knjiga odločila in jo izdala v svoji zbirki Sinji galeb.

V njej je pisatelj opisal zgodbe in nezdobe skupine dečkov. Njegovi junaki so iz mesta in so pač taki kot vsi dečki dvanajstih ali petnajstih let. Zgledujejo se po pustolovskih knjigah in so — zdaj kavbojki, gusarji pa iskalci zlata itd. Vsaka malenkost jih vzpodbudi in vznemiri, da vidijo v njej nevarnost in priložnost za pustolovščino. Tako nas pisatelj vodi v veselem in sočnem jeziku, polnem žargona od dogodivščine do dogodivščine in branje je prijetno in zanimivo; nekaka improvizacija v zgodbi. Zato je bralcu kar žal, da je avtor v drugem delu povest tako zapletel. Skoda, da ni nadaljeval z navidezno slučajnostjo pri izbiri epizod, marveč je napisal v drugem delu cel pustolovski romančič z mrtvimi in ranjenimi razbojniki, najdenimi očetji in strici. Medtem ko je v prvem delu plastičen v oblikovanju likov (Ivan), pa v tem »fabulativnem« delu slika črno-belo, vsebinsko skonstruirano in neverjetno. Težke življenjske probleme opiše mimo-grede in kar malomarno (samomir) Ivanovega očeta, smrt Jožinovega očeta, zgodbo zaplete do skrajnosti, pri razreševanju tega klobčiča, ki se je vse prehitro zamotal, pa igrajo važne vlože slučajnosti. Junaki ne raznao po logiki kake lastne psihološke verjetnosti, marveč po pisateljevih domislekih in muhah.

Knjigo je že pred leti ilustriral Janez Vidic, njegove zelo primerne ilustracije so v tej izdaji ponatisnjene. Fantje na srednji in višji stopnji osnovne šole bodo radi segli po knjigi, v prvem delu se bodo zlahka identificirali z junaki, ki pa se jim bodo v drugem delu najbrž zelo odmaknili. Tako ta Seviškarijeva knjiga ne sodi med njegove boljše mladinske spise.

Tone Partljič

ŠOLE SO TEKMOVALE V HORTIKULTURNI DEJAVNOSTI

Za šolsko leto 1964/65 je Zveza hortikulturnih društev Slovenije razpisala nagradno tekmovanje za nižje in srednje šole na področju SRS. Tekmovanje je vključevalo sledeča hortikulturna dela: 1. Sodobna ureditev šolskega vrta. 2. Ureditev posameznih oddelkov vrta (parkovni del, zbirke okrasnih rastlin). 3. Cvetje in zelenje v šolskih prostorih. 4. Cvetje in zelenje na oknih in balkonih šole. 5. Delo v gospodarskem delu vrta (zelenjadni vrt, sadovnjak, šolska drevesnica). 6. Sistematskobotanični del vrta (rastlinske družbe). 7. Sodelovanje pri ureditvi oziroma ozelenitvi kraja kot celote in še posebej spomenikov NOB. 8. Delo v hortikulturnih kroških na šolah. 9. Hortikulturno delo izven šole (pri ozelenjevanju javnih zgradb ipd.). Tekmovanje se je zaključilo junija letos, a nagrade so bile podeljene šele sedaj na začetku novega šolskega leta.

Skupno se je prijavilo 80 šol iz raznih krajev Slovenije. Mnogi šolski kolektivi so z vso vno močjo prišli za delo in sedaj ob koncu tekmovanja z zadovoljstvom gledajo na tisto, kar so

naredili. Najbolj prizadevni so bili v Osnovni šoli v Borovnici, kjer so dobili tudi prvo denarno nagrado. Temovali so v vseh točkah in dosegli lepe uspehe. Značilna je predvsem prizadevnost celotnega šolskega kolektiva, da bi bila šola lepo urejena znotraj in zunaj. Veliko skrb posvečajo pouku o okrasnih rastlinah. Dve drugi nagradi sta dobili šoli v Hudinji pri Celju in v Kostanjevici na Dolenjskem. V obeh šolah je hortikulturna dejavnost izredno plodna, zlasti skušajo delovati tudi navzven. Tretjo denarno nagrado so dobile štiri šole in sicer: Cankova, Dobrna, Radeče in Vučenica. Nadaljnjih 34 šol je bilo nagrajenih z dvema do štirim strokovnimi knjigami (Hortikulturni razgledi 1958, Hortikulturni razgledi 1963., Lončnice, Alpinum Juliana).

Preveč bi bilo, če bi hoteli podrobneje opisovati delo na teh šolah. Napišemo naj le splošno misel, da je to delo izredno pomembno, saj je hortikulturna dejavnost na šolah po zadnji vojni vse bolj nazadovala.

Vse prijavljene šole so pravilno razumele namen razpisa. Ta namen je bil posredovati učencem

in preko njih tudi njihovim sivo-cem vsaj nekaj praktičnega in teoretičnega pouka s področja domačega in javnega vrtnarjenja. Tega učni načrti ne predvidevajo, je pa za življenje zelo potrebno. Tisti učenci, ki v osnovni šoli ničesar ne vidijo in ne slišijo o vrtnarstvu, o zelenju v stanovanjih, delovnih prostorih in vrtovih okrog hiš in ki takega pouka tudi v poznejših strokovnih šolah nimajo (takih je največ), so v življenju za mnogo lepega prikrajšani. Pa ne samo oni, preko njih tudi družba kot celota. Saj moramo vsak dan gledati neurejenost okrog stanovanjskih hiš, blokov in drugih objektov. Vzroki za takšno stanje so predvsem pri ljudeh. Mnogi nimajo niti najmanjšega smisla za kulturno urejeno okolje, v katerem živijo. Zlasti za kmečke mladino so izkušnje iz šolskega vrta dobrodošle v domačem vrtu in celo na njivi. Naše nekdanje kmečko sadjarstvo se je razvilo prav iz šolskih vrtov.

Vse prijavljene šole zaslužijo javno priznanje, želimo pa jim dati tudi spodbudo, da bi delo, ki se je v tekmovanjem pričelo, razvijale naprej.

Jože Strgar

Razdobja v razvoju osebnosti

V pedagoški, psihološki in psihiatrski strokovni literaturi naletimo na različne — v bistvu pa med seboj precej podobne — razdelitve razvoja osebnosti na več ali manj karakterističnih razvojnih faz. Razdelitve na razvojna razdobja manj karakterističnih razvojnih faz. Razdelitve na razvojna razdobja z vsakokratnimi specifičnimi karakteristikami, kot sta jih podala zakonca D. A. in E. C. Laird, je brez dvoma vredna pozornosti, saj podarja pomen razvoja posameznika predvsem za njegovo uspešno prilagojevanje okolju. Uspešna socialna prilagoditev vsakogar, posebno pa še v takem okolju, kjer biva ali sodeluje večje število ljudi, je danes ena najvažnejših stvari in jo moderni duševni higieniki vse pogosteje omenjajo in poudarjajo. Lairdova poznata sledeča razvojna faza osebnosti:

1. Razdobje odvisnosti
Vsako začena življenje v popolni odvisnosti od drugih. Nekateri se nikdar ne osvobodijo te odvisnosti in se morajo vedno naslanjati na druge.

2. Razdobje hrane in telesnega blagostanja
Glavni interes v letu prvih nekaj let življenja so hrana in telesno blagostanje. Kako si jokal, ko si bil lačen ali pa ti ni bilo prijetno. Nekateri odrasli še vedno mislijo, da je telesno blagostanje najvažnejša stvar v življenju in se kot otroci razburjajo zaradi majhnih nevednosti.

3. Razdobje impulzivnosti
Ko začneš hoditi naokrog in preiskovati svoj otroški svet, postaja zmeden. Starši so te hvallili, ko si napravil prvi korak, toda, če si hotel na ulico, so te okregali. Nisi razumel spremembe pohvale zaradi tvoje hoje — v kazen. Tudi mnoge druge stvari v tvojem majhnem svetu so ti se zdele čudno. Otroški razum tega ni mogel razumeti. Nekateri otroci sklenejo poslušati svoje lastne nagibe na

mesto opominov staršev. Otroci najprej deluje in potem misli. Taki so tudi odrasli ki niso prešli otroške impulzivnosti.

4. Razdobje uveljavljanja
Tako, ko si se naučil hoditi, grabiti in metati reči, postajaš navdušen ker veš, kako naj obvladaš svoje mišice, obenem pa stremiš obrniti pozornost nase s tem, da pokažeš vse, kar znaš. Ključ: "Glej me!" Če te ni nihče opazoval, si verjetno tako dolgo nadlegoval druge, dokler nisi končno pritegnil pozornosti kogarkoli. Ta nagajnost k uveljavljanju je v otroštvu normalna. Nekateri je ne prerastejo. Zato se bolj posajajo s svojimi oblekami kot z detom. Obleka je sredstvo, s katerim vzbujajo pozornost ljudi.

5. Razdobje nizke točke vrelišča
Približno v dobi, ko se kot trileten začne uveljavljati, postanejo starši zaskrbljeni zaradi vragolij, v katere se spuščas. Vedno te prekinjajo, ko se ukvarjaš z najbolj zanimivimi stvarmi npr., ko polagaš kečke v vrsto preko sobnih tal. Ni ti všeč, da te motijo in zato dobiš svoj obrok udarcev. Čviliš, biš je z nogami in poskušaš ugrizniti. Nekateri ljudje gredo skozi življenje z "nizko točko vrelišča", slabe volje so, če jim ukažejo, naj nekaj naredi, takoj so iz sebe zaradi malenkosti in vedno vztrajajo pri tem, da ne ostanejo nikomur nič dolžni.

6. Razdobje tmožavosti
Kot otrok si spoznal, da si premajhen, da bi lahko zmagoval s svojo fizično močjo. S svojo trmo pa si starše že pripeljal na rob potrpljenja. Oni ne dovoljujejo, da bi delal, kar hočeš, prav zato tudi ti ne boš storil tega, kar želiš oni. Ali, še boljše, ravnal boš prav nasprotno od tega, kar želiš. Tako postajaš negativističen in se zoperstaviš vsemu — kar zaradi ambivalentnosti izgleda povsem naravno. Če so starši v tem razdobju nasprotovanja s teboj napačno rav-

nali, se ti to lahko spremeni v stalno navado in greš skozi življenje, čuteč v sebi "ne" vsakokrat, ko nekdo ukaže, naj nekaj narediš. Toda nekateri odrasli so ostali brez očesa, ker so bili preveč trmasti, da bi nosili zaščitna očala samo zato, ker jim je obratovodja rekla, "da jih morajo nositi".

7. Razdobje manjvrednosti in nainvnosti
Za nekatere otroke je začetek šolanja strašen dogodek. Toliko je novih ljudi in občevanje z nekaterimi nepriljetno. Učitelj je zahteval stvari, ki so naprezale tvoje sposobnosti. Vedno je obstajal otrok, ki je bil boljši od drugih. Nekateri otroci so te dražili drug tudi učitelj. Morda si se začel počuti negotovega in izgubljeni zaupanje vase. Dozdevalo se ti je, da zna učitelj toliko, da si mu vse verjel, kar ti je povedal. Nekateri ljudje nikdar ne prerastejo tega zgodnjega šolskega obdobja občutka manjvrednosti in nainvnosti. Manjka jim samozaupanje, zato kaj se k vedežvalkam ali pa dopustijo, da odločajo predsodki namesto njih.

8. Razdobje družin
Nekje proti koncu osnovne šole pričenejo dečki ustvarjati deske kluba, a deklice svoje. Ti klubi "medsebojnega občudovanja" pripadajo dobi družin. Posamezniki začnejo sodelovati z družino. Nekateri ne želijo žrtvovati svojih koristi na račun kluba, razen če sami ne morejo postati "vodje".

Ko odrastejo ostanejo nekateri osamljeni volkovi, nekateri hočejo še vedno biti vodje, nekateri pa so še v razdobju deških družin.

9. Zanimanje za nasprotni spol
V toku srednjega šolanja stopi človek v novo razdobje. Družine in klubi začnejo razpadati, ker se pri mnogih članih pojavlja večje zanimanje za drugi, kot za lastni spol.

Nekateri ne vstopijo nikoli v to razdobje. Isto se dogaja z mnogimi, ki so se oženili zato, ker "se to dela", imajo pa svojo pravo družbo v majhni družini istega spola v klubu ali v gostini.

10. Zrela individualnost
V zadnjih letih srednje šole ali hitro po nastopu delovnega razmerja stopa človek postopoma v dobo zrele neodvisnosti. Planiraš svoje kariero, upaš na osnove lastne družine, zagotoviš si starost in nudiš svoje pomoč komuni, sodeluješ v širših skupinah. Postajaš odgovoren državljan in individuum. Delaš in sodeluješ in ne zapadaš v skrajnosti.

(Povzeto iz: D. A. Laird & E. C. Laird — "Practical Business Psychology" — New York)

Tuberkuloze še nismo dali ad acta

Dejstvo je, da je v Sloveniji novih tuberkuloznih obolenj iz leta v leto manj, da noben novorojenček več ne umre za tuberkulozo in da učenci osnovnih šol zelo malo bolevarjo za jetiko. S temi podatki se Slovenija bliža tistim deželam, kjer tuberkuloza pomehuje biti družben problem, s čemer pa nikar ne bi hoteli reči, da zato nanjo že lahko pozabimo.

V skupini socialnozdravstvenih problemov zavzema tuberkuloza posebno mesto, zlasti zato, ker se njen povzročitelj povsem drugače obnaša kot pa povzročitelji drugih nalezljivih bolezni. Bacilov tuberkuloze, ki pridejo v naše telo, organizem z vsemi svojimi obrambnimi napravami ne more povsem uničiti. Velik del jih sicer uniči, ostale pa lahko samo zapre v brazgotino v kakem kotičku pljuč ali najbližjih bezgavk, v kateri ostanejo živi do konca človekovega življenja, pri tem pa vedno pripravljene, da predro brazgotino in povzročijo obolenje. Samo zdrav način življenja zadržuje bacile, da ne morejo začeti s svojim razdiralnim delom!

Drugo, kar je treba vedeti, je, da je tuberkuloza ozdravljiva. S sodobnimi zdravili je mogoče zdraviti vsako, tudi že zelo razvito obolenje, če bolnik dve leti redno jemlje predpisana zdravila. Ne dieta in ne sprememba podnebja ne igra pri tem pomembnejše vloge, prvo in edino besedo imajo zdravila in pa zdravo življenje.

Tretja stvar, ki drži, je, da se pred tuberkulozo lahko uspešno zavarujemo. Cepljenje ali besežiranje je tisti učinkoviti ukrep, ki nas sicer ne varuje pred okuženjem, zagotovo nas pa uspešno zavaruje pred hudimi posledicami prvega okuženja.

In še četrta stvar je, ki bi jo morali upoštevati glede na vse to, na vse, kar o tuberkulozi danes vemo, in na možnosti, ki jih imamo tudi pri nas, bi tuberkuloze že lahko uvrstili med bolezni, ki ne predstavljajo posebnega socialnozdravstvenega problema. Storit bi morali vse, da bi jo izločili kot družbeno bolezen, že v bližnji prihodnosti pa jo tudi izkoreniniti kot nalezljivo bolezen z njenim povzročiteljem vred.

Tem štirim kardinalnim ukrepom, s katerimi se zdravstvena služba bori proti tuberkulozi, pa je seveda treba dodati vzgojenega človeka, vzgojenega in motiviranega, da se bo redno odzival na radiofotografske in rentgenske preglede ter besežiranje, če pa je že okužen ali bolan, pa da bo redno in dovolj dolgo jemal zdravila.

Če se strinjamo s tem, da bi tuberkulozo lahko in jo zato tudi moramo zbrisati s seznama druž-

benih bolezni, potem je boj proti njej stvar nas vseh, tudi šole.

Da, tudi šole. Jasne in solidne informacije o etiologiji in epidemiologiji tuberkuloze, oblikovanje pozitivnih odnosov do te bolezni in zbujanje odgovornosti do zdravlja posameznika in skupnosti, vse to je tisto, kar šola lahko daje učencem. V celem gre pravzaprav za zdrav način življenja, za prizadevanje pridobiti si pozitivno zdravje, kar ni nič drugega kot čim najboljša telesna in duševna kondicija v socialno urejenem okolju. Če šola količkaj pripomore, da bodo otroci zdravi, da bodo znali in hoteli biti zdravi, je naredila ogromno. Potreba po zdravem življenju in smisel zanj je poleg znanja, ki ga mlademu človeku daje šola, pač najlepša dota za življenje.

Jugoslovanski rdeči križ je v naši družbi pobudnik, nosilec in koordinator družbene intervencije v boju proti tuberkulozi. S svojimi zdravstvenovzgojnimi aktivnostmi in programi pridobiva in usposablja državljane na sodelovanje pri pravočasnem odkrivanju, zdravljenju in preprečevanju tuberkuloze, s propagandnimi aktivnostmi, med katere štejejo zlasti vsakoletni teden boja proti tuberkulozi — letos je ta teden od 20. do 27. septembra — pa ustvarja javno mnenje v prid protituberkuloznega boja. Zato seveda ta teden nikar ne bi smel mimo naših šol. Morda je prav ta teden ugodna priložnost, da se z učenci sedaj ob začetku šolskega leta nekoliko več pogovorimo o zdravju, ki sicer ni vse, vendar pa je brez zdravja vse nič. efde

Svojevrsna novost na našem knjižnem trgu za otroke. Izredna edicija za šolske in pionirske knjižnice — izbor partizanskih povesti v slikanicah.

ZGODBE IZ NARODNOOSVOBODILNE BORBE

Bogata barvna serija desetih knjižic v skupnem varnostnem kartonu prinaša najkvalitetnejše prozne tekste, ki so jih v povojnem obdobju napisali otrokom pisatelji jugoslovanskih narodov.

NAJGOSTEJŠA GOŠČAVA. Slavko Janevski
NEMI. Vide Podgorec
NOČ NA REKI. Gligo Popovski
VRTILJAK. Nedžati Zekerija
ZGODBA O DREJČKU. PIKAPOLONICA. France Bevk
DOLGA POT. Kristina Brenkova
DIVERZANTA. Mihaly Majtenji
PARTIZAN JAKA. MEDVED IN MULA. POVEST O MULLI, KI JE REŠILA PARTIZANE. VELIKA ŽRTEV.

Tone Seliskar
HLEBCEK KRUHA. Venceslav Winkler
PTICE IN GRM. MEDVED. SRNA. Vida Brest
KAKO JE RIS POSTAVLJAL ZASEDE. Milan Segar
GREGEC KOBLICA. Branka Jurca
KURIR PETE ČETE. MOST KOZARJA ILLJE, Branko Čopić
NOVOLETNA NOČ. Mira Alečković
LADIJSKI PILOT RADOVAN. Kosta Stepanović
NOČEM S TEM VLAKOM. Desanka Maksimović
MALI ZASTAVONOŠA. Mehmed Ali Hodža
MALI TOMO. Dušan Kostić
SONCE BO VZSLO. Mihailo Ražnatović
BELKO. MALI KONJEVODEC. Andjelka Martić
HRABRA ČETA PIONIRJA PEČE. Josip Barković
PETEROKRAKA. Danko Oblak

Subskripcijska cena za 10 knjižic v skupnem varnostnem kartonu je 4000 dinarjev. V prosti prodaji bo zbirka najmanj 20% dražja. Prednaročila bo sprejemala založba do 1. novembra 1965, naročil, ki bodo oddana po 31. oktobru 1965, ne bo več upoštevala. Zbirko lahko naročite v vseh knjigarnah, pri zastopnikih ali pri prodajnem oddelku založbe.

ZALOŽBA MLADINSKA KNJIGA Ljubljana, Titova 3

PROSVETNI DELAVEC

List izdaja republiški odbor Sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije — izide štirinajst dnevno med šolskim letom — Urejuje uredniški odbor — Odgovorni urednik Drago Ham — Naslov uredništva: Ljubljana, Kopitarjeva 2, telefon 313-722, int. 363 — Naslov uprave: Ljubljana, Nazorjeva 1, telefon 22-284 — Poštni predal 355-VII — Letna naročnina 600 din, za šole in ustanove 1200 din — St. tek. računa 600-14/600-16 — Tiska CZP »Ljudska pravica«

Svoje prihranke vlagajte pri

Komuna ni banki Ljubljana

V LJUBLJANI:

- OSREDNJA POSLOVNA ENOTA, Šubičeva 2
- MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA, Čopova 3
- BEŽIGRAD, Titova 25
- MOSTE, Vide Pregarčeve 8
- SIŠKA, Celovška 99
- VIČ, Tržaška 36

IZVEN LJUBLJANE:

- ČRNOMELJ, DOMŽALE, GROSUPLJE, KOČEVJE, LITIJA, LOGATEC, MEDVODE, RAKEK, RIBNICA, VRHNIKA, ZAGORJE

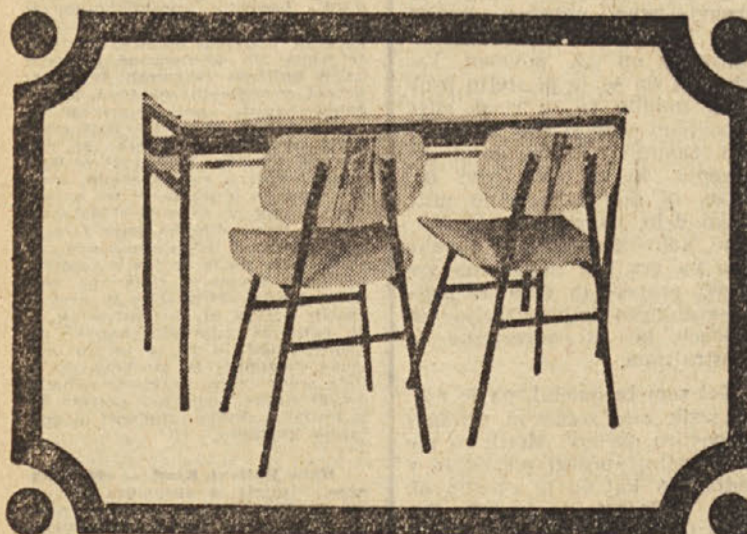
Posebne ugodnosti nudijo vloge, vezane na odpovedni rok nad eno leto: višje obresti, nagradno žrebanje in nezgodno zavarovanje.

Šetkajte svoje zobe in dlesni pravilno in to že po zajtrku, po vsakem obroku in zadnjič pred spanjem. Pri tem uporabljajte »GIBBS zobno kremo FLORI«

SLOVENIJALES

Vam nudi kvalitetno šolsko opremo

DRŽAVNA ZALOŽBA

SLOVENIJE

opozarja na naslednja priročnika

VENCESLAV ČOPIČ,
PISANJE
JOŽE ŽABKAR,

VAJE IN NALOGE IZ MATEMATIKE za peti razred

Dopolnilo ob učbeniku, bogato gradivo za učitelje in učence. Obe knjižici bosta te dni na knjižnem trgu. Dobite jih v vsaki knjigarni, ali ju pa naročite naravnost pri Državni založbi Slovenije, Ljubljana, Mestni trg 26.

SAP Ljubljana vabi šolsko mladino

- na poučne izlete z ogledom spomenikov iz NOB v okviru 20. obletnice osvoboditve: bolnica Franja, Begunje, Kočevski Rog idr.;
- na ostale poučne izlete z ogledom kulturnih spomenikov, zemljepisno-zgodovinskih in ostalih turističnih zanimivosti: Muljava, Kostanjevica, Otočec; Bela Krajina; Cerkljsko jezero, Rakov Škocjan; Idrija; Skofja Loka; Brniki, Žičnica Krvavec;
- na zaključna šolska potovanja in izlete po domovini in v inozemstvo: področje Slovenije, Jugoslavije in zamejstva (Koroška, Benečija).

VABI PROSVETNE DELAVCE

- na izlete po domovini in v inozemstvo;
- na ogled naše nove poslovalnice v Ljubljani in na razgovor o možnostih medsebojnega sodelovanja.

Nudimo poseben popust za šole. Zahtevajte programe izletov v naših poslovalnicah:

- Ljubljana, Titova 38 (palača Slovenija ceste) tel. 315-352, 315-353, 315-342
- Trbovlje, tel. 80-247; Zagorje, tel. 81-018; Hrastnik, tel. 81-630; Idrija, tel. 76-037; Piran, tel. 73-410; Portorož, tel. 73-138